

UCHWAŁA Nr XII/109/07
RADY MIEJSKIEJ W PISZU
z dnia 23 lipca 2007 r.

**w sprawie wyrażenia opinii dotyczącej projektu Planu Ochrony Mazurskiego Parku
Krajobrazowego.**

Na podstawie art. 19 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz.U. Nr 92, poz. 880, z 2005 r. Nr 113, poz. 954 i Nr 130, poz. 1087, z 2007 r. Nr 75, poz. 493) oraz art. 18 ust. 1, w związku z art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591 z 2002r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 214, poz. 1806, z 2003r. Nr 80, poz. 717, Nr 162 poz. 1568 z 2004r. Nr 102 poz. 1055, Nr 116 poz. 1203, Nr 167 poz. 1759, z 2005 r. Nr 172 poz. 1441, Nr 175 poz. 1457 z 2006r. Nr 17 poz. 128, Nr 181, poz. 1337, z 2007 r. Nr 48, poz. 327) Rada Miejska w Piszach uchwala co następuje:

§ 1.

1. Opiniuje się negatywnie projekt Planu Ochrony Mazurskiego Parku Krajobrazowego, stanowiący załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.
2. Uzasadnienie negatywnej opinii, stanowi załącznik Nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Pisz.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Stanisław Olander

Plan ochrony dla Mazurskiego Parku Krajobrazowego

§ 1. 1. Celem ochrony Mazurskiego Parku Krajobrazowego, zwanego dalej „Parkiem”, jest ochrona najcenniejszych fragmentów Pojezierza Mazurskiego ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w ramach zrównoważonego rozwoju, w szczególności:

- 1) środowiska przyrodniczego, przez:
  - a) zachowanie charakterystycznych lub unikatowych cech naturalnych środowiska przyrodniczego z jego gatunkami roślin, zwierząt i ekosystemami,
  - b) utrzymanie podstawowych procesów ekologicznych,
  - c) zachowanie różnorodności gatunkowej,
  - d) utworzenie na części obszaru Parku – Mazurskiego Parku Narodowego;
- 2) środowiska kulturowego, przez:
  - a) ochronę krajobrazu kulturowo-historycznego w oparciu o zabytki kultury materialnej,
  - b) kształtowanie harmonijnego wiejskiego krajobrazu obszaru Parku, przez stosowanie tradycyjnej architektury mazurskiej i zachowanie historycznych układów w zagospodarowaniu przestrzennym oraz ochronę alei przydrożnych i zadrzewień śródpolnych,
  - d) waloryzację i monitoring zespołów zabytkowych na terenie Parku;
- 3) rozwój zrównoważony regionu, przez:
  - a) utrwalenie znaczenia w części Parku jako terenów dla rozwoju turystyki krajoznawczej, turystyki wodnej i wypoczynku,
  - b) wspieranie inicjatyw i działań zmierzających do poprawy poziomu życia mieszkańców Parku,
  - c) rozwój gospodarczy - dopuszczonych na terenie Parku działalności, wynikających z wymogów ochrony walorów przyrodniczych i krajobrazowych Parku,
  - d) wykorzystanie Parku jako obiektu dla nauki i edukacji przyrodniczej;
- 4) krajobrazu, przez:
  - a) ochronę wartości krajobrazu polodowcowego charakterystycznego dla Pojezierza Mazurskiego, zwłaszcza poprzez ochronę rzeźby terenu, głazów i głazowisk, naturalnych układów hydrologicznych.

2. Przyrodnicze uwarunkowania celów ochrony:

- 1) według podziału fizyczno-geograficznego Polski, Park położony jest w makroregionie: Pojezierze Mazurskie, mezoregionach: Kraina Wielkich Jezior, Pojezierze Mrągowskie i Równina Mazurska,
- 2) obszar Parku położony jest w dorzeczu Wisły, tylko północno-zachodni skrawek Parku należy do dorzecza Pregoty; główną rzeką Parku jest rzeka Krutynia o charakterze pojeziernym. Charakterystyczne dla Parku są liczne jeziora (około 60 powyżej 1 ha) z największym w Polsce Jeziorem Śniardwy. Spośród mniejszych jezior na uwagę zasługują zbiorniki dystroficzne o kwaśnej wodzie. Na terenie Parku występują strumienie i małe rzeczki,
- 3) gleby Parku są, jak na warunki niżowe, bardzo zróżnicowane, co wynika z różnorodności występującego tu podłoża (torfy, piaski różnego pochodzenia, gliny zwałowe z dużą zawartością węgla wapnia - ok. 15 %, utwory pyłowe i iły). Wyróżniono tu następujące typy gleb (Uggla 1956):
  - a) gleby autogeniczne:
    - gleby brunatne – zajmują duże powierzchnie w zachodniej części Parku na glinach zwałowych,
    - gleby płowe (lessivés) – występują miejscami, głównie w zachodniej części Parku, np. na piaskach gliniastych: odkrywka opisana w rejonie wsi Wygryny,

- gleby rdzawe – są rozpowszechnione w strefie sandrowej południowej części Parku,
- gleby bielcowe – rozpowszechnione na głębokich piaskach (sandry) w południowej i południowo-wschodniej części Parku,
- bielice – występują na najuboższych partiach sandru w południowej części Parku,
- b) gleby hydrogeniczne:
  - gleby opadowo-glejowe – utworzone na glinach, spotykane są w okolicach Ukty w lasach liściastych i mieszanych,
  - gleby gruntowo-glejowe – spotykane są głównie w zachodniej części Parku na piaskach gliniastych i glinach, pod łąkami lub wilgotnymi odmianami lasu liściastego,
  - gleby torfowe utworzone z torfów wysokich – występują na niedużych obszarach, regularnie, zgodnie z rozmieszczeniem na terenie Parku torfowisk wysokich,
  - gleby torfowe utworzone z torfowiska przejściowych – występują na stosunkowo niedużych powierzchniach, jakie zajmują torfowiska przejściowe,
  - gleby torfowe utworzone z torfowisk niskich – najszerzej rozpowszechniony typ gleb torfowych na terenie parku, występujący w środkowym i dolnym biegu rzeki Krutyni oraz związany z niskopłożonymi terenami przy jeziorach eutroficznych,
  - gleby mułowe właściwe – spotykane są punktowo przy rzece Krutyni i większych strumieniach,
  - gleby gytiowe – występują punktowo na miejscu osuszonych jezior i w zagłębieniach rynnowych, głównie w bogatszej siedliskowo zachodniej części Parku,
  - gleby torfowo-mułowe – spotykane są miejscami przy rzece Krutyni,
  - gleby murszowe – rozpowszechnione na terenie Parku w miejscach wilgotnych, gdzie zaszedł (lub zachodzi) proces obniżania się poziomu wód gruntowych,
  - czarne ziemie – często spotykane, ale na niedużych obszarach w miejscach płaskich, w zachodniej części Parku,
  - mady rzeczne – występują miejscami przy rzece Krutyni w jej dolnym biegu,
  - gleby deluwialne – spotykane są w rejonie wzgórz marginalnych.
- c) gleby tzw. antropogeniczne, do których możemy zaliczyć kulturoziemy łąkowe i leśne; taką powierzchnię wzorcową stanowi na terenie Parku kompleks leśny, położony między wsiami Krutyń, Gałkowo i Choszczka w Obrębie Krutyń Nadleśnictwa Strzałowo. Ponadto na terenie Parku występują klasy gleb rolniczych od III-VI;

4) rezerwaty przyrody:

Lp.	Nazwa rezerwatu	Typ rezerwatu	Rok utworzenia	Podstawa prawna	Uwagi
1)	Krutynia	krajobrazowo-leśny	1983	Zarz. MLiPD z dnia 22 kwietnia 1983 r. (MP Nr 16, poz. 91)	istniejący
2)	Zakręt	torfowiskowy	1982	Zarz. MLiPD z dnia 30 kwietnia 1957 r.; (MP Nr 41, poz. 264), zmienione Zarz. MLiPD z dnia 23 sierpnia 1982 r. (MP Nr 20, poz. 179)	istniejący
3)	Królewska Sosna	leśny	1959	Zarz. MLiPD z dnia 4 maja 1959 r. (MP Nr 50, poz. 225), zmienione Zarz. MLiPD z dnia 23 sierpnia 1982 r. (MP Nr 20 poz. 179)	istniejący
4)	Strzałowo	leśny	1958	Zarz. MLiPD z dnia 4 lutego 1958 r. (MP Nr 14, poz. 90)	istniejący
5)	Pierwos	krajobrazowo-florystyczno-faunistyczny	1987	Zarz. MOŚiZN z dnia 19 lutego 1987 r. (MP Nr 7, poz. 55)	istniejący

6)	Czapliśko-Ławny Łasek	ornitologiczny	1963	Zarz. MLiPD z dnia 8 lipca 1963 r. (MP Nr 65, poz. 327)	istniejący
7)	Czapliniec	ornitologiczny	1947	Zarz. Woj. Olszt. z dnia 14 maja 1947 r. (Dz. Urz. WRN w Olsztynie Nr 10/81)	istniejący
8)	Jezioro Łuknajno	ornitologiczny	1947	Zarz. Woj. Olszt. z dnia 14 maja 1947 r. (Dz. Urz. WRN w Olsztynie Nr 10/24), zmienione Rozp. Nr 18 Woj. Warm.-Maz. z dnia 3 września 2004 r. (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 122, poz. 1565)	istniejący, powiększony w 2004 r.
9)	Jezioro Warnoły	ornitologiczny	1976	Zarz. MLiPD z dnia 24 maja 1976 r. (MP Nr 24, poz. 108)	istniejący
10)	Jezioro Lisiny	wodno-florystyczny	1958	Zarz. Nr 66 MLiPD z dnia 4 lutego 1958 r. (MP Nr 11, poz. 74)	istniejący
11)	Krutynia	krajobrazowo-wodno-leśny	1989	Zarz. MOŚiZN z dnia 11 maja 1989 r. (MP Nr 17, poz. 120)	istniejący
12)	Bobrówko	wodny	-	-	projektowany
13)	Ukta	leśny	-	-	projektowany
14)	Jezioro Mokre	wodny	-	-	projektowany

5) użytki ekologiczne:

Lp.	Nazwa użytku ekologicznego	Rok utworzenia	Powierzchnia	Położenie	Podstawa prawna
1)	Wszystkie wyspy na jeziorach byłego województwa suwalskiego, z wyjątkiem wysp objętych inną formą ochrony przyrody (rezerwat) oraz wysp wykorzystywanych rolniczo i wysp posiadających trwałą zabudowę	1993	Brak aktualnych pomiarów	a) Gm. Ruciane-Nida: – trzy wyspy Zatoki Wygryńskiej, wyspa Piaseczna oraz wyspa Kamieńska na jeziorze Beldany, – wyspa na jeziorze Guzianka Mała, b) Gm. Mikołajki: – dwie wyspy na Jeziorze Mikołajskim c) Gm. Pisz: – wyspy Czarcia i Pajęcza oraz wyspa Kaczor na jeziorze Śniardwy	Rozp. Nr 27/93 Woj. Suw. z dnia 26 kwietnia 1993 r. (poz. 81), potwierdzone Obwieszcz. Woj. Warm.-Maz. z dnia 30.03.1999 r. (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 15, poz. 122)
2)	Grąd Wygryny	1993	18,78	Gm. Ruciane-Nida, N-ctwo Maskulińskie, L-ctwo Ukta Oddz. 215	
3)	Łąka Krutynia	1993	6,83	Gm. Ruciane-Nida, dz. 6/1 obr. Ukta, enklawa w rez. Krutynia Dolna	
4)	Prawdowskie Wzgórze	1993	1,5	Gm. Mikołajki, N-ctwo Maskulińskie, obr. Mikołajki, oddz. 73a	
5)	Torfowisko Żelwagi	1993	4,25	Gm. Mikołajki, N-ctwo Maskulińskie, Leśnictwo Baranowo Oddz. 60b	
6)	Bałyna		14,30	Gm. Piecki, obr. Lipowo oddz. 105f i 106d (pow. 0,87 ha) gm. Mikołajki, obr. Żelwagi oddz. 105f, 106d (pow. 13,43 ha)	
7)	Zaulek	1992	26,47	Gm. Piecki, Nadl. Strzałowo, obr. Babięta oddz. 255	Rozporz. Woj. Olszt. Nr 43 z dnia 10 kwietnia 1992 r. (Dz. Urz. Woj. Olszt. Nr 7, poz. 66)
8)	Klimontek	1998	0,37	Gm. Piecki, Nr 217 Krutyń	Rozporz. Nr 54 Woj. Olszt. z dnia 16 czerwca 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Olszt. Nr 13/98, poz. 187),
9)	Kruczek Duży	1998	4,24	Gm. Piecki, Nr 122 Krutyński Piecek	

10)	Duży Róg	1998	2,19	Gm. Piecki, Nr 417 Lipowo	Dz. Urz. W-M Nr 15, poz. 122 z dn. 30.03.1999 r.
11)	Mały Róg	1998	1,34	Gm. Piecki, Nr 418 Lipowo	
12)	Kruczy Staw		2,08	Gm. Piecki, Nr 121 Krutyński Piecek	
13)	Kruczy Stawek		0,50	Gm. Piecki, Nr 120 Krutyński Piecek	
14)	Kruczek Mały		2,56	Gm. Piecki, Nr 119 Krutyński Piecek	
15)	Ławny Lasek		2,55	Gm. Piecki, Nr 607 Stare Kielbonki	
16)	Dziegiarek		1,89	Gm. Piecki, Nr 608 Stare Kielbonki	
17)	Piekieleko		1,41	Gm. Piecki, Nr 610 Stare Kielbonki	Rozp. Nr 124 Woj. Olszt. z dnia 28 maja 1997 r. (Dz. Urz. Woj. Olszt. Nr 18/97, poz. 233), Dz. Urz. WW-M, Nr 15, poz. 122 z dn. 30.03.1999 r.
18)	Łąki Morysie	1997	19,70	Gm. Piecki, dz. 405/1 obr. Lipowo	

6) pomniki przyrody:

L.p.	Rodzaj - nazwa / gatunek	Wymiary pomnika		Lokalizacja (gmina, nadleśnictwo, obręb, działka/oddział)	Uwagi	Podstawa prawna
		obwód (cm)	wysokość (m)			
1)	2 głazy - granit	975 x 700	1,2 x 1,0	Piecki, Strzałowo, Rostek, 154f		Rlb - 16/48/52 29.12.1952 r.
2)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	520	30	Piecki, Strzałowo, Krutyń, 165a	„Dąb nad Mukrem” im. Karola Małłka	
3)	drzewo - sosna zwyczajna <i>Pinus silvestris</i>	360	35	Piecki, Strzałowo, Krutyń, 165a	„Królewska Sosna”, martwa	
4)	2 drzewa - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> , - sosna zwyczajna <i>Pinus silvestris</i>	400 320	25 25	Piecki, Strzałowo, Klimont, 52c		RGŻL - op - 419/84 11.06.1984 r.
5)	3 drzewa - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	410-475	23-26	Piecki, Strzałowo, Krutyń, 39h		
6)	drzewo - sosna zwyczajna <i>Pinus silvestris</i>	310	28	Piecki, Strzałowo, Krutyń, 70a	przy drodze leśnej, martwa	
7)	2 drzewa - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> , - sosna zwyczajna <i>Pinus silvestris</i>	200 275	18 18	Piecki, Strzałowo, Krutyń, 85p	„Zakochana Para”	
8)	25 drzew - 23 dęby szypułkowe <i>Quercus robur</i> , - sosna zwyczajna <i>Pinus silvestris</i> , - lipa <i>Tilia cordata</i>	280-510 270 360	30-34 30 22	Piecki, Strzałowo, Lipowo, 60g		
9)	2 drzewa - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	85, 110	10, 10	Piecki, Strzałowo, Uklanka, 13c	„Bracia Syjamscy”	Zarz. Woj. Olszt. Nr 13 z dnia 13 maja 1987 r. (Dz. Urz. Woj. Olszt. Nr 5, poz. 77 z 15.05.1987 r.)
10)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	315	28	Strzałowo, Krutyń, 100d	„Mazurski Dąb Bartny”	

11)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	390	30	Piecki, Strzałowo, Lipowo, 116d		
12)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	410	28	Piecki, Strzałowo, Dobry Las, 251d		
13)	drzewo - sosna zwyczajna <i>Pinus silvestris</i>	290	36	Piecki, Strzałowo, Dobry Las, 251l		
14)	2 drzewa - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	420, 450	28, 28	Piecki, Strzałowo, Lipowo, 116f	przy siedzibie N-ctwa	
15)	2 drzewa - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	430, 520	30, 30	Piecki, Strzałowo, Klimont, 52f		
16)	2 drzewa - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	330, 420	30, 30	Piecki, Strzałowo, Lipowo, 106j		
17)	31 drzew - 19 dębów szypułkowych <i>Quercus robur</i> , - 10 sosen zwyczajnych <i>Pinus silvestris</i> , - klon <i>Acer platanoides</i> , - osika <i>Populus tremula</i>	340-510 260-300 210 250	28-30 29-33 34 36	Piecki, Strzałowo, Lipowo, 114a przewrócona		
18)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	530	27	Piecki, Strzałowo, Kołoin, 266g		
19)	3 drzewa - sosna zwyczajna <i>Pinus silvestris</i>	300-340	30-36	Piecki, Strzałowo, Kołoin, 169f	„Sosny Krutyńskie”	
20)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	610	29	Piecki, Strzałowo, Kołoin, 101d	„Dąb Diany”	Zarz. Nr 21 Woj. Olszt. z dnia 8 marca 1989 r. (Dz. Urz. Woj. Olszt. Nr 4, poz. 88)
21)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	440	29	Piecki, Strzałowo, Kołoin, 244d	„Dąb Oliwii”	
22)	11 drzew - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	280-360	30	Piecki, Strzałowo, Krutyń, 85p		Rozp. Nr 43 Woj. Olszt. z dnia 10 kwietnia 1992 r. (Dz. Urz. Woj. Olszt. Nr 7, poz. 66)
23)	3 drzewa - sosna zwyczajna <i>Pinus silvestris</i>	230-240	30	Piecki, Strzałowo, Krutyń, 85p		
24)	drzewo - świerk pospolity <i>Picea excelsa</i>	250	30	Piecki, Strzałowo, Krutyń, 85p		
25)	2 drzewa - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	320-375	30	Piecki, Strzałowo, Rostek, 124a		
26)	7 drzew - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	280-360	30	Piecki, Strzałowo, Krutyń, 52d		
27)	drzewo - sosna zwyczajna <i>Pinus silvestris</i>	310	30	Piecki, Strzałowo, Krutyń, 52c		
28)	drzewo - świerk pospolity <i>Picea excelsa</i>	250	30	Piecki, Strzałowo, Krutyń, 52c		
29)	4 drzewa - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	280-350	30	Piecki, Strzałowo, Krutyń, 52d		
30)	3 drzewa - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	270, 320, 530	25, 25, 25	Piecki, Strzałowo, Krutyń, 100d		

31)	6 drzew - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	270-430	25-25	Piecki, Strzałowo, Krutyń, 100j		
32)	głaz - granit	680	1,4	Piecki, Strzałowo, Krutyń, 159d		
33)	drzewo - klon zwyczajny <i>Acer platanoides</i>	345	28	Piecki, Nowy Most, dz. 128/6 obr. Bobrówko		
34)	41 drzew - 22 dęby szypułkowe <i>Quercus robur</i> , - 16 sosna zwyczajna <i>Pinus silvestris</i> , - grab pospolity <i>Carpinus betulus</i> , - brzoza brodawkowata <i>Betula pendula</i> , - olsza czarna <i>Alnus glutinosa</i>	222-422 216-294 201 230 243	25-38 31-40 27 36 23	Piecki, Strzałowo, Dobry Las, 253w		Rozporz. Nr 193 Woj. Warm.-Maz. z dnia 26 października 1999 r. (Dz.Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 71, poz. 1204).
35)	6 drzew - lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	180-360	28-29	Mikołajki, Maskulińskie, Śniardwy, Kulinowo oddz. 78	1 lipa zniszczona	Zarz. Woj. Suw. Nr 18/85 z dnia 18.06.1985 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 16, poz. 118)
36)	2 drzewa - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	565, 455	26, 29	Mikołajki, Maskulińskie, Lisiny, 78k		RLS 16/92/52 29.12.1952 r.
37)	5 drzew - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	300-350	27-29	Mikołajki, Maskulińskie, Lisiny, 401b		
38)	stanowisko - kłoc wiechowata <i>Cladium mariscus</i>	-	-	Mikołajki, Maskulińskie, Mikołajki, 259c		Nr 323/66 05.01.1966 r.
39)	głaz narzutowy - różowy granit	1215	2,0	Mikołajki, PGR Dybowo		Lb 157/56 16.07.1956 r.
40)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	476	25	Ruciane Nida, Maskulińskie, Ruciane, 83o		RLb 16/43/52 29.12.1952 r.
41)	2 drzewa - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	446, 480	29, 25	Ruciane Nida, Maskulińskie, Wejsuny, 4a		RLb 16/45/52
42)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	475	25	Ruciane Nida, Lasy PAN Popielno, 54		RLb 16/47/52
43)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	440	25	Ruciane Nida, Maskulińskie, Wejsuny, 4		RLb 16/51/52
44)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	363	25	Ruciane Nida, Maskulińskie, Ruciane, 95c		RLb 16/121/52
45)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	575	28	Ruciane Nida, Maskulińskie, Ruczaj, 142f		RLb 16/124/52
46)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	565	27	Ruciane Nida, Maskulińskie, Guzianka, 143k		RX 317/65
47)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	395	24	Ruciane Nida, Maskulińskie, Ruciane, 83o		RX 318/65
48)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	420	28	Ruciane Nida, Maskulińskie, Guzianka, 102g		RX 319/65

49)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	500	27	Ruciane Nida, Maskulińskie, Guzianka, 102g		RX 320/65
50)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	350	25	Ruciane Nida, Maskulińskie, Guzianka, 102g		RX 321/65
51)	drzewo - sosna zwyczajna <i>Pinus silvestris</i>	320	30	Ruciane Nida, Maskulińskie, Guzianka, 167h		RLb 16/46/52
52)	2 drzewa - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	437, 403	28, 28	Ruciane Nida, Maskulińskie, Ruciane, 83o		RLb 16/45/52
53)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	380	28	Ruciane Nida, Maskulińskie, Guzianka, 102g		
54)	drzewo - lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	390	27	Ruciane Nida, Pisz, wieś Niedźwiedzi Róg, dz. nr 52/7	50 m od jez. Sniardwy	Dz. Urz. WRN w Suwałkach z 1977 r. Nr 8, poz. 39
55)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	332	30	Ruciane Nida, Ukta, dz. nr 214, obręb Ukta	50 m od skrzyżowania dróg Mragowo - Mikołajki	Zarz. Woj. Suw. Nr 12/80 z dn. 12.03. 1980 r. (Dz. Urz. WRN w Suwałkach z 1980 r. Nr 2, poz. 10)
56)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	330	30	Ruciane Nida, Ukta, dz. nr 135/1 obręb Ukta	plac Szkoły Podstawowej	
57)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	388	27	Ruciane Nida, Maskulińskie, Wejsuny, 2b	100 m od drogi Wejsuny - Popielno	Dz. Urz. WRN w Suwałkach z 1984 r. Nr 7, poz. 26
58)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	420	26	Ruciane Nida, Maskulińskie, Wejsuny, 2b	300 m w lewo od drogi Wejsuny - Popielno	
59)	3 drzewa - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	570 390 430	25, 28, 28	Ruciane Nida, Maskulińskie, Wejsuny, 4a	75 m od brzegu jez. Beldany	
60)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	480	35	Ruciane Nida, Zakład Doświadczalny PAN Popielno	50 m od jez. Beldany	
61)	2 drzewa - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	360 340	27, 27	Ruciane Nida, Maskulińskie, Ukta, 224d		
62)	9 drzew - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	340-385	25-29	Ruciane Nida, Maskulińskie, Ukta, 224d		
63)	7 drzew - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	340-400	26-28	Ruciane Nida, Maskulińskie, Ukta, 223h (6 szt.), 223g (1 szt.)		
64)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	365	27	Ruciane Nida, Maskulińskie, Ukta, 223j		
65)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	385	27	Ruciane Nida, Maskulińskie, Ukta, 221m		
66)	2 drzewa - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	410 360	26, 28	Ruciane Nida, Maskulińskie, Ukta, 212c		
67)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	410	26	Ruciane Nida, Maskulińskie, Ukta, 213a		

68)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	350	28	Ruciane Nida, Maskulińskie, Gąsior, 202g		Rozporz. Nr 6/93 Woj. Suw. z dnia 18.01. 1993 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 2, poz. 11)
69)	3 drzewa - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	350, 340, 300	28,5, 28, 26	Ruciane Nida, Maskulińskie, Gąsior, 201g		
70)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	330	26	Ruciane Nida, Maskulińskie, Ukta, 218b		
71)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	340	27	Ruciane Nida, Maskulińskie, Ukta, 210m		
72)	3 drzewa - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	334, 303, 300	20, 20, 20	Ruciane Nida, Maskulińskie, Ukta, 216d (2 szt.), 216h (1 szt.)		
73)	3 drzewa - lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i> Mill.	300 2 kępy drzew: 9 szt. 11 szt.	20	Ruciane Nida, Maskulińskie, Ukta, 216d	nad jez. Bełdany, przy Zatoce Wygryńskiej, drzewa zrosnięte w 2 kępach, 1 lipa oddzielnie	
74)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	385	24	Ruciane Nida, Maskulińskie, Ruciane, 54f		Zarząd. Nr 11/86 Woj. Suw. z dnia 14.04. 1986 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 8, poz. 54)
75)	2 drzewa - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	344, 340	22, 20	Ruciane Nida, Maskulińskie, Wejsuny, 4a		
76)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	420	26	Ruciane Nida, Zakład Doświadczalny PAN w Popielnie, 54c		
77)	drzewo - sosna pospolita <i>Pinus silvestris</i>	330	35	Ruciane Nida, Zakład Doświadczalny PAN w Popielnie, 48f		Rozporz. Nr 44/94 Woj. Suw. z dnia 23.09.1994 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 14, poz. 116)
78)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	460	25	Ruciane Nida, Maskulińskie, Wejsuny 8a		
79)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	280	20	Ruciane Nida, Maskulińskie, Wejsuny 8a		
80)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	395	20	Ruciane Nida, Maskulińskie, Wejsuny 8a		
81)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	315	20	Ruciane Nida, m. Śwignajno	przy skrzyżowaniu dróg polnych nr 209 i 210	
82)	drzewo - lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	318	25	Ruciane Nida, Kadzidłowo, dz. nr 51, obr. Ukta		
83)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	450	25	Ruciane Nida, Maskulińskie, Ruciane 54f		
84)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	325	25	Ruciane Nida, Maskulińskie, Guzianka 101k		

85)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	295	20	Ruciane Nida, Maskulińskie, Guzianka 101k	
86)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	240	21	Ruciane Nida, Maskulińskie, Guzianka 101k	
87)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	370	24	Ruciane Nida, Maskulińskie, Guzianka 101g	
88)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	290	20	Ruciane Nida, Maskulińskie, Guzianka 101g	
89)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	280	20	Ruciane Nida, Maskulińskie, Guzianka 101g	
90)	drzewo - wierzb krucha <i>Salix fragilis</i>	520	25	Ruciane Nida, m. Ukta	przy rozwidleniu dróg w kierunku wsi Wojnowo i Osiniak
91)	8 drzew - klon pospolity <i>Acer platanoides</i>	340, 180, 185, 215, 180, 150, 230, 200	25, 21, 20, 22, 20, 20, 23, 21	Ruciane Nida, Iznota, dz. nr 28	przy drodze publicznej
92)	drzewo - lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	302	25	Ruciane Nida, Iznota, dz. nr 28	przy drodze publicznej
93)	26 drzew - 23 lipy drobnolistne <i>Tilia cordata</i> , - 3 klony pospolite <i>Acer platanoides</i>	430-208 250-202	20-25 22-25	Ruciane Nida, m. Ukta,	droga od zlewni mleka w Ukcie do granicy lasu, w kierunku Iznoty

7) Park włączony został do Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 jako:

- obszar specjalnej ochrony „Puszcza Piska” (kod obszaru: PLB280008) utworzony na mocy Dyrektywy Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. o ochronie dzikiego ptactwa oraz rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 229, poz. 2313),
- specjalny obszar ochrony „Ostoja Piska” (kod obszaru: PLH280013) wyznaczony na mocy Dyrektywy Rady 92/43/EWG z 21 maja 1992 r. o ochronie siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory;

8) korytarze ekologiczne i połączenia Parku z zewnętrznymi obszarami chronionymi:

Lp.	Nazwa	Przebieg	Uwagi	Zagrożenia
1. Połączenia Parku z obszarami zewnętrznymi				
1)	Górny szlak Krutyni	Wzdłuż Spychowskiej Strugi, Babięckiej Strugi przez wszystkie jeziora i rzeki szlaku aż do Jeziora Lampackiego i Gielądzkiego z odnogą wzdłuż rzeki do jezior Babięty Wielkie i jeziora Pierwój	Nie zabudowana dolina rzeczna i rynny jeziorne stanowią szlak migracyjny dla zwierząt wodnych i lądowych oraz tras rozprzestrzeniania się roślin wodnych	Wszelka zabudowa dolin rzecznych i rynien jeziornych

2)	Szlak Wielkich Jezior Mazurskich	Wzdłuż Jeziora Mikołajskiego i jeziora Tały	Trasa migracyjna płazów, ryb i ptaków	Intensywna zabudowa stref brzegowych jezior
3)	Las Łuknański-Bagno Nietlickie	Trasa biegnąca w kierunku północno-wschodnim	Trasa migracji łosi, wilków i innych ssaków	Rozbudowa sieci dróg, zwłaszcza drogi krajowej E16
4)	Pisa	Wzdłuż doliny rzeki Pisy z odnogą na jezioro Pogubie Wielkie	Trasa migracji ryb, płazów, ptaków i ssaków	Zabudowa doliny rzecznej
5)	Jezioro Nidzkie	Trasa wzdłuż Jeziora Nidzkiego i rejon Puszczy Piskiej na zachód od jeziora w stronę Spychowa	Trasa migracji ryb, płazów, ptaków i ssaków, w tym wilków	Zabudowa i penetracja ludzi w czasie zbioru grzybów i jagód
2. Połączenia wewnątrz Parku				
1)	Rzeka Krutynia	Wzdłuż Doliny rzeki Krutyni łącznie z jeziorami na szlaku od Spychowa do jeziora Beldany	Szlak migracji ryb, płazów, ptaków i ssaków	Wszelka zabudowa doliny rzecznej i stref jeziornych w pasie 200-500 m
2)	Dolina Pierwosa	Od jeziora Kołowiek przez jezioro Pierwos i Skok do rzeki Krutyni	Szlak migracji ryb, płazów, ptaków i ssaków, w tym łosi, jeleni i wilków	Penetracja ludzi, prace hydro-techniczne
3)	Beldany	Od jeziora Guzianka Wielka do Jeziora Mikołajskiego	Szlak migracji ryb, płazów, ptaków i ssaków i ryb	Zabudowa linii brzegowej i masowy ruch związany z turystyką wodną
4)	Łuknajno-Warnoły	Od jeziora Warnoły przez zachodnią część jeziora Śniardwy, Zatokę Łuknańską do jeziora Łuknajna	Szlak migracji ptaków i ryb	Penetracja ludzi i gospodarka rybacka
5)	Blankowa Struga	Od rejonu jeziora Jegocin i dalej wzdłuż Blankowej strugi do jeziora Kaczerajno	Szlak migracji ptaków, w tym bielików i ssaków	Wyrab starodrzewii
6)	Jezioro Dłużec-Zatoka Wygryńska	Od jeziora Dłużec doliną rowu wodnego przez Jezioro Jaśkowskie do Zatoki Wygryńskiej jeziora Beldany	Trasa migracji ryb, płazów, ptaków, w tym orlika krzykliwego i ssaków, w tym rysi	Wyrab starodrzewii, zaniechanie koszenia śródleśnych łąk

9) w Parku występują następujące ekosystemy:

- a) leśne – zajmujące powierzchnię 29 140 ha,
- b) wodne – zajmujące powierzchnię 18 015 ha,
- c) użytki rolne – zajmujące powierzchnię 8 100 ha,
- d) pozostałe – zajmujące powierzchnię 1 400 ha;

10) w Parku występują następujące główne siedliska przyrodnicze:

a) siedliska leśne:

- bór świeży *Leucobryo-Pinetum*, *Peucedano-Pinetum*,
- bór wilgotny *Molinio-Pinetum*,
- bór bagienny *Vaccinio uliginosi-Pinetum*,
- bór mieszany świeży *Quercus roboris-Pinetum typicum*, *Serratulo-Pinetum*,
- bór mieszany wilgotny *Quercus roboris-Pinetum molinietosum*,
- bór mieszany bagienny *Vaccinio uliginosi-Pinetum molinietosum*,

- las mieszany świeży *Potentillo albae-Quercetum*,
- las świeży *Tilio-Carpinetum*,
- las wilgotny *Tilio-Carpinetum stachyetosum*,
- ols torfowy *Sphagno-Alnetum*,
- ols jesionowy *Fraxino-Alnetum*,
- ols porzeczkowy *Ribeso nigri-Alnetum*;

b) siedliska nieleśne:

- śródlądowe murawy napiaskowe ze związku *Koelerion glaucae*,
- łąki mokre ze związku *Calthion*,
- zmiennowilgotne łąki trzęślicowe ze związku *Molinion*,
- mokre łąki użytkowane ekstensywnie z zespołów: *Cirsio-Polygonetum*, *Cirsietum rivularis*,
- niżowe łąki użytkowane ekstensywnie *Arrhenatheretum medioeuropaeum*,
- pła mszarne ze związku *Rhynchosporion albae*,
- torfowiska przejściowe i trzęsawiska ze związku *Caricion lasiocarpae*,
- szuwały wielkoturzycowe ze związku *Magnocaricion*, w tym takie zespoły jak: *Caricetum ripariae*, *C. Appropinquatae*, *C. acutiformis*, *Caricetum gracilis*, *Caricetum elatae*,
- starorzecza i inne naturalne zbiorniki eutroficzne ze związków: *Nymphaeion* i *Potamion*,
- naturalne dystroficzne zbiorniki wodne z klasy *Utricularietea intermedio-minoris*,
- murawy bliźniczkowe z rzędu *Nardetalia*,

c) fitosocjologiczne zbiorowiska roślinne na terenie Parku:

- zespoły i zbiorowiska segetalne i ruderalne z klasy *Rudero-Secalietea*,
- roślinność wodna i szuwarowa z klas *Lemnetea*, *Potamogetonetea*, *Phragmitetea* – występuje na jeziorach oraz ich brzegach, w obrębie bagien, torfowisk, „oczek wodnych” i obniżen terenowych,
- zbiorowiska łąkowe z klasy *Molinio-Arrhenatheretum* – występują na rozległych łąkach śródlądowych, podmokłe użytki zielone, w krajobrazie rolniczym w obniżeniach terenu,
- zbiorowiska torfowiskowe i mszarne, zwane zazwyczaj rojstami, z klasy *Scheuchzeria-Caricetea fuscae* – występują na małych powierzchniach,
- zbiorowiska torfowisk wysokich z klasy *Oxycocco-Sphagnetum* – występują na niewielkich powierzchniach jako strefa przejściowa pomiędzy rojstami, a borem bagiennym,
- zespoły roślinności leśnej i zaroślowej,
- zarośla wierzbowe i lasy olszowe z klasy *Alnetum glutinosae*,
- zarośla wierzybki *Betulo-salictum repens* – w dolnym biegu rzeki Krutyni,
- zarośla łozowe *Salicetum pentandro-cinereae*,
- ols porzeczkowy *Ribeso nigri-Alnetum* rozpowszechniony w dolinie rzeki Krutyni i miejscami przy jeziorach,
- ols torfowcowy *Sphagno squarrosum-Alnetum* – występuje na kwaśnym podłożu torfowym, przylegając do torfowisk przejściowych,
- eutroficzne i mezotroficzne lasy liściaste z klasy *Quercus-Fagetum*,
- łąg jesionowo-olszowy *Circeo-Alnetum* – występuje w wielu miejscach na całym obszarze Parku, większe powierzchnie zajmują w otoczeniu jezior oraz w dolinach rzek i strumieni,

- łąg jesionowo-wiązowy *Fraxinum-Ulmetum* – w małych płatach przy Jeziorze Krutyńskim i na zachód od Bobrówka
- grąd subkontynentalny *Tilio Carpinetum* – zajmuje większe powierzchnie w strefie morenowej w zachodniej części Parku,
- zboczowy las klonowo-lipowy *Aceri-Tilietum* – zajmuje niewielkie powierzchnie w strefie moren czołowych,
- żyzna buczyna pomorska *Melico-Fagetum* – niewielkie płaty koło Ukty i Jeziora Krutyńskiego, być może pochodzenia naturalnego, na granicy północno-wschodniego zasięgu,
- świetlista dąbrowa *Potentillo albae-Quercetum* – niewielkie płaty między Rucianem a wsią Krutyń, wytworzone pod wpływem działalności ludzkiej (gospodarka leśna, wypas w lasach),
- świerkowe bory i bory mieszane ze związku *Vaccinio-Piceetum*,
- świerkowy bór mieszany świeży *Sambuco racemosi-Piceetum* – miejscami na niedużych powierzchniach,
- subborealny wilgotny bór mieszany (jagiel) *Quercus-Piceetum* – miejscami w wilgotnych zagłębieniach,
- borealna świerczyna na torfie *Sphagno girgensohni-Piceetum* – rejon jeziora Pierwos i Dłużec,
- bory sosnowe i bory mieszane ze związku *Dicrano-Pinion*, klasy *Vaccinio-Piceetum* – porastają duży obszar sandru w południowej części Parku oraz pewne fragmenty w strefie morenowej na podłożu żwirowo-piaszczystym,
- subborealny bór mieszany *Serratulo-Pinetum* – duże powierzchnie Parku wytworzone w dużej części pod wpływem gospodarki leśnej na siedliskach grądowych,
- subkontynentalny bór świeży *Peucedano-Pinetum* – w południowej części Parku,
- bór bagienny *Vaccinio uliginosi-Pinetum*,
- brzezina bagienna *Betuletum pubescentis*,
- bór wilgotny *Molinio-Pinetum*,

11) wody Parku i otuliny*:

a) jeziora Parku:

Nazwa jeziora	powierzchnia (ha)	Lokalizacja (gmina, obręb)	Nr ewid. działki
*Białoławki	272,00	Pisz, Kwik	1
*Brejdyny	26,19	Piecki, Brejdyny	35
*Chudek	16,08	Piecki, Nowe Kiełbonki	3050/1
*Działek	12,11	Piecki, Jakubowo	260
*Inulec	178,00	Mikołajki, Inulec	98
*Jegocinek	49,52	Pisz, Snopki	234
*Kamionek	9,20	Mragowo, Wierzbowo	213
*Kiełbonki	34,20	Piecki, Stare Kiełbonki	180
*Kierwik	60,46	Świątajno, Koczek	323
*Martwe	1,43	Ruciane-Nida, Ruciane-Nida	65
*Mojtyny	32,82	Piecki, Mojtyny	115/1
*Nawiazkie	249,86	Piecki, Nawiazkie	370
*Pawelek	8,30	Piecki, Stare Kiełbonki	242
*Probarskie	206,90	Mragowo, Probark	396
*Tuchlin	231,00	Orzysz, Tuchlin	1
*Tyrkło	228,00	Orzysz, Okartowo	1
*Wągiel	145,80	Piecki, Jakubowo	305
*Wierzbowskie	105,40	Mragowo, Wierzbowo	211
Bełdany	793,60	Ruciane-Nida, Iznota	42
Borkowskie	2,92	Ruciane-Nida, Iznota	178
Dłużec	9,62	Ruciane-Nida, Iznota	186
Duś	35,51	Piecki, Rosocha	295

Duży Róg	2,19	Piecki, Lipowo	417
Dziegciarek	1,89	Piecki, Stare Kielbonki	608
Fłosek	3,24	Mikołajki, Prawdowo	144
Gardynskie	84,96	Mikołajki, Prawdowo	148
Gągoł	1,66	Piecki, Krutyń	116 g
Gryżewskie	4,27	Ruciane-Nida, Iznota	177/1
Guzianka Duża	64,12	Ruciane-Nida, Ruciane-Nida	63
Guzianka Mała	40,02	Ruciane-Nida, Ruciane-Nida	58
Jaśkowskie	2,42	Ruciane-Nida, Iznota	210
Jegocin Duży	135,80	Ruciane-Nida, Końcewo (pow. 43,12)	164/1
		Pisz, Snopki (pow. 92,68)	164
Jerzewko	27,03	Mikołajki, Prawdowo (pow. 22,41)	226
		Ruciane-Nida, Iznota (pow. 4,62)	10
Jeziorko Góralskiego	0,70	Piecki, Krutyń	101 h
Łabędzie	7,37	Piecki, Cierzpięty	290
Kaczerajno	104,00	Pisz, Zdory	425
Kadzidłowo	3,72	Ruciane-Nida, Ukta	9/2
Klimont	12,28	Piecki, Krutyń	218
Klimontek	0,37	Piecki, Krutyń	217
Kołowin	81,12	Piecki, Dobry Lasek	167
Kołowinek	19,62	Piecki, Dobry Lasek	166
Koś-Koik	2,01	Ruciane-Nida, Ruciane-Nida	64
Krucze Oko	0,14	Piecki, Krutyń	161 f
Kruczek Duży	4,24	Piecki, Krutyń	122
Kruczek Mały	2,56	Piecki, Krutyń	119
Kruczy Staw	2,08	Piecki, Krutyń	121
Kruczy Stawek	0,50	Piecki, Krutyń	120
Krutyńskie	54,89	Piecki, Krutyń	222
Kuc	101,99	Mragowo, Kosewo	310
Kurianka	2,59	Mikołajki, Żelwagi	75/2
Leśne Oko	1,03	Ruciane-Nida, Onufryjowo	20/1
Lisunie Duże	14,20	Mikołajki, Żelwagi	459
Lisunie Małe	3,79	Mikołajki, Żelwagi	259 c
Ławny Lasek	2,55	Piecki, Stare Kielbonki	607
Łopian	0,80	Mikołajki, Prawdowo	101
Łuknajno	692,26	Mikołajki, Tały	419/1
Majcz Duży	162,49	Piecki, Lipowo	408
Majcz Mały	20,88	Piecki, Lipowo	409
Malinówko	23,91	Mikołajki, Prawdowo	164
Mały Róg	1,24	Piecki, Lipowo	418
Mikołajskie	334,64	Mikołajki, Prawdowo	328/2
Mokre	814,78	Piecki, Krutyń	218
Muliste	5,93	Świątajno, Koczek	322
Niecponek	9,34	Pisz, Snopki	235
Piekiełko	1,41	Piecki, Stare Kielbonki	610
Piersławek	12,97	Piecki, Piecki	620
Pierwos	17,12	Piecki, Lipowo	406
Pietrzysko	0,60	Mikołajki, Prawdowo	119
Płociczne	23,90	Mikołajki, Żelwagi	269/5
Płociczno	18,20	Mikołajki, Prawdowo	147
Seksty	796,00	Pisz, Zdory	424
Sęczek	3,82	Ruciane-Nida, Iznota	171/5
Skarp	22,98	Piecki, Rosocha	302
Skok	12,88	Piecki, Bobrówko	150
Smolak Duży	9,24	Ruciane-Nida, Wierzba	35 g
Smolak k. Iznoty	1,14	Ruciane-Nida, Iznota	169
Smolak k. Końcewa	0,36	Ruciane-Nida, Końcewo	11/1 (11f-ew.leś)
Smolak Mały	3,32	Ruciane-Nida, Wierzba	51 d
Śniardwy	3 516,02	Pisz, Zdory (pow. 158,00)	423
		Pisz, Prawdowo (pow. 3 358,02)	16/6
Torfowe	1,13	Piecki, Krutyń	116 j

Uplik	64,69	Piecki, Zgon	255
Warnoły	465,00	Ruciane-Nida, Wejsuny	145/1, 145/2
Wejsunek	39,00	Ruciane-Nida, Wejsuny	144
Wesołek	7,00	Ruciane-Nida, Onufryjewo	9/1
Wiskolisko	4,17	Ruciane-Nida, Onufryjewo	73
Wygryńskie	56,31	Ruciane-Nida, Wygryny (pow. 45,91)	219
		Ruciane-Nida, Ruciane-Nida (pow. 10,40)	26
Wypad	1,88	Ruciane-Nida, Ukta	3/2
Zdrężno	12,84	Piecki, Krutyń	216
Zdrużno	252,30	Piecki, Stare Kielbonki	157
Zgniłka	4,89	Ruciane-Nida, Onufryjewo	167
Żabie	0,44	Mikołajki, Prawdowo	138 a

* oznaczono jeziora w otulinie Parku

b) rzeki Parku:

Nazwa rzeki	powierzchnia (ha)	Lokalizacja – gmina, obręb	Nr ewid. działki
Krutynia	77,81	Piecki, Krutyń (pow. 13,31 ha)	221, 224/1
		Piecki, Krutyński Piecok (8,64 ha)	12, 97, 99/1
		Piecki, Rosocha (pow. 11,58 ha)	211/3
		Piecki, Bobrówko (pow. 9,23 ha)	98/3
		Ruciane-Nida, Wojnowo (pow. 5,22 ha)	191
		Ruciane-Nida, Zameczek (pow. 7,05 ha)	29
		Ruciane-Nida, Ukta (pow. 19,49 ha)	15, 23, 195, 422
		Ruciane-Nida, Iznota (pow. 3,29 ha)	11
Spychowska Struga	15,22	Świątajno Spychowo (pow. 9,62 ha)	231/2
		Świątajno Koczek (pow. 5,60 ha)	78

c) stan czystości wybranych jezior Parku o powierzchni powyżej 5 ha (wg Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska 1998) zawiera się głównie w II i III klasie, część jezior jest poza klasowych:

Lp.	Nazwa	Powierzchnia (ha)	Głębokość max. (m)	Pojemność (mln m ³)	Uwagi
1)	Białoławki	211,1	36,1	20,79	I kl. czystości
2)	Beldany	940,6	46,0	94,85	III kl. czystości
3)	Brejdyńskie	22,7			
4)	Duś	35,5	6,0	0,99	III (II) kl. czystości
5)	Dłużec	11,5			dystroficzne
6)	Gardyńskie	82,6	11,5	2,05	I (II) kl. czystości
7)	Guzianka Mała	36,8	13,3	0,99	III kl. czystości
8)	Guzianka Wielka	59,6	25,5	3,90	III kl. czystości
9)	Inulec	178,3	10,1	8,26	III kl. czystości
10)	Jaskółko	5,0			silnie zarastające
11)	Jerzewko	22,7	2,7		
12)	Jegocin Wielki	127,4	36,1	11,44	II kl. czystości
13)	Jegocinek	52,3	17,9		
14)	Kołowin Wielki	78,2	7,2	3,14	II kl. czystości (zatrucie 1984)
15)	Kołowinek	18,2	6,4		
16)	Krutyńskie	55,0	3,2	0,91	I kl. czystości
17)	Klimunt	11,8	5,5		
18)	Kuc	98,8	28,0	7,95	I kl. czystości
19)	Lisunie	13,8	5,8		
20)	Łabądek	6,8			
21)	Łuknajno	680,0	3,0	4,35	III kl. czystości
22)	Majecz Mały	20,0	3,3		
23)	Majecz Wielki	163,5	16,4	9,86	I kl. czystości
24)	Mokre	814,78	51,0	107,33	II kl. czystości
25)	Mikołajskie	497,9	25,9	55,74	III kl. czystości
26)	Malinówko	16,2	2,7		
27)	Nicponiek	7,0			
28)	Pierwos	5,0			silnie zarastające
29)	Płociczno (k. Żelwag)	16,8	4,7		
30)	Płociczno (k. Iznoty)	5,0			zarastające, w zaniku

31)	Probarskie	201,4	31,0	18,57	I kl. czystości
32)	Piersławek	7,3			
33)	Skok	13,7			
34)	Śniardwy (wraz z J. Kaczerajno i Seksty)	10970,4	23,4	650,87	II kl. czystości
35)	Skarp	23,4	10,5		
36)	Smolak Wielki (k. Popielna)	9,9			dystroficzne
37)	Tuchlin	219,3	4,9	6,32	III kl. czystości
38)	Tyrkło	236,1	29,2	23,03	III kl. czystości
39)	Uplik	60,6	9,2	1,70	III kl. czystości
40)	Warnoły	370,0	6,2	9,34	
41)	Wejsunek	38,0	11,8		
42)	Wesołek	6,8			
43)	Wierzbowskie	105,1	18,1	5,01	III kl. czystości
44)	Wągiel	176,8	13,3	7,41	poza klasą
45)	Zdrężno	12,9			
46)	Zdrużno	250,4	25,9	13,49	III kl. czystości
47)	Zjadle	11,4	3,5		

d) alokacja jezior:

- jeziora pełnią wieloraką funkcję zarówno gospodarczą jak i w środowisku geograficznym; ze względu na to, a także z uwagi na różnorodne użytkowanie jezior są one szczególnie narażone na kompleks ujemnych oddziaływań. Obecnie stosowane zasady użytkowania jezior prowadzą do zdecydowanie negatywnych zmian w ekosystemach. Duża część jezior z terenu Parku jest zdegradowana pod względem przyrodniczym i fizyko-chemicznym, w takim stopniu, który musi doprowadzić do utraty ich wielostronnych wartości, kolejno jako zasobów czystej wody, użytków rybackich i użytków rekreacyjnych. Dlatego też jakiegokolwiek dalsze użytkowanie jezior Parku, w tym także bazy produkcyjnej rybactwa, jest uzależnione od zapewnienia skutecznej ochrony przed zanieczyszczeniami i wpływami soli biogennej oraz wprowadzenia w życie systemu alokacji jezior. Alokacja ta powinna określać priorytetowe użytkowanie jezior, lub – innymi słowy – główne funkcje poszczególnych zbiorników. Za realizację głównych funkcji jezior, niezależnie od obowiązku prowadzenia właściwej gospodarki rybackiej winni być odpowiedzialni ich gestorzy,
- jeziora o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych powinny posiadać status rezerwatu przyrody: Mokre, Uplik, Zdrużno, Zdrężno, Kołowin, Kołowinek, Majcz Wielki, Majcz Mały, Skarp, Duś, Jerzewko, Sęczek, Borkowskie, Flos, Płociczno, Jaśkowkie, Wesołek, Jegocin Duży, Zatoka Wygryńska (część ptn.) Beldanów, Zatoka Łuknańska Śniardw, Kaczerajno oraz jeziora już objęte ochroną rezerwatową,
- jeziora, których główną funkcją powinna być gospodarka rybacka, zaś wszystkie inne formy podprzadkowe tej właśnie funkcji. Na poszczególnych jeziorach w tej grupie dopuszcza się użytkowanie rekreacyjne na określonym poziomie z zastrzeżeniem, że nie będzie ono kolidowało z działalnością rybacką. Lokalizacja jakiegokolwiek obiektów rekreacyjnych trwałych lub okresowych powinna być uzgodniona z właściwym dla danego jeziora użytkownikiem rybackim. Ma to na celu niedopuszczenie do niszczenia stref rozrodu ryb, bytowania narybku, bytowania itp. Na niektórych jeziorach tej kategorii użytkownik rybacki powinien mieć wpływ na turystyczne jednostki pływające. Zakres użytkowania wędkarskiego tych jezior powinien pozostawać całkowicie w gestii jednostek prowadzących gospodarkę rybacką,
- jeziora, których główną funkcją powinno być gospodarka rybacko-wędkarska, zaś inne formy użytkowania nie mogą kolidować z tą funkcją. Na tych jeziorach należy prowadzić gospodarkę rybacką zmierzającą do zapewnienia zaspokojenia potrzeb wędkarskich i rybackich. Gospodarka ta powinna polegać m.in. na prowadzeniu odłowów gatunków ryb nie preferowanych przez wędkarzy, zarybianiu gatunkami „wędkarskimi” i ograniczeniu gospodarczych połowów tych ostatnich. Eksploatacja rybacka powinna być prowadzona w taki sposób, aby nie przeszkadzać działalności wędkarskiej. Dopuszcza się rekreacyjne użytkowanie tych jezior w tej grupie, jednak z rygorami bardziej obojętnymi niż w przypadku jezior poprzedniej grupy. Znajduje to swoje uzasadnienie w wyraźnym konflikcie pomiędzy szeroko pojętą rekreacją a wędkarstwem,

- jeziora, których główną funkcją powinno być użytkowanie rekreacyjne. Działalność gospodarcza i wędkarska na tych jeziorach winna być podporządkowana realizacji funkcji głównej. Lokalizacja obiektów rekreacyjnych na poszczególnych jeziorach tej grupy winna być podyktowana wyłącznie zasadami ochrony jezior, w mniejszym zaś stopniu interesami gospodarki rybackiej i wędkarskiej. Eksploatacja gospodarcza powinna być ukierunkowana na utrzymanie równowagi ekosystemu, a wszelkie działania gospodarcze nie mogą być sprzeczne z rekreacyjnym użytkowaniem jeziora. Dopuszcza się wędkarskie użytkowanie tych jezior w sposób nie przeszkadzający rekreacji. We wszystkich wymienionych grupach jezior, a zwłaszcza w grupie 1 i 3 należy dążyć do jak najszerzego wprowadzenia stref ciszy i zakazu używania silników spalinowych poza koniecznymi potrzebami gospodarczymi;

12) zasoby kulturowe Parku:

a) stanowiska archeologiczne:

- osady i grodziska wczesnośredniowieczne Lipowo, Nawiady, Mojtyna, Ławny Lasek, Uklanka, Wólka Prusinowska, Cierzpięty, Brejdyny, Inulec, Woźnice, Łuknajno, Gąsior, Kamień, Guzianka, Końcewo, Onufryjewo, Popielno,
- cmentarzyska z epoki brązu i żelaza w formie kurhanów w Krutyni i Lipowie,
- cmentarzyska ciałopalne w Mojtynach, Żelwagach, Nawiadach i Onufryjewie,
- cmentarzyska wczesnośredniowieczne w Łuknajnie, Koczku, Spychowie i z pochówkiem konnym w Uklance,
- wał obronny w Lipowie i kopiec strażniczy przy jeziorze Pawełek,

b) zabytkowo-historyczne zespoły osadnicze:

- wsie starowierskie: Wojnowo, Gałkowo, Onufryjewo, Śwignajno, Iwanowo, Osiniak (Fiedorowo, Piotrowo), Kadzidłowo,
- ulicówki mazurskie: Nowa Ukta, Bobrówko, Stare Kielbonki, Zgon, Końcewo, Głodowo, Dobrylasek, Nowy Most,
- wielodrożnice: Ukta, Krutyń, Krutyński Piecek, Chostka, Lipowo, Iznota,

c) budowle zabytkowe (ważniejsze):

- kościół gotycki w Nawiadach z 1437 r.,
- kościół neogotycki w Ukcie z 1864 r.,
- kościół neogotycki w Wejsunach z 1898 r.,
- dzwonnica drewniana w Ukcie z 1846 r.,
- młyn wodny na rzece Krutyni w Zielonym Lasku z XIX w.,
- klasztor staroobrzędowców w Wojnowie z połowy XIX w.,
- cerkiew prawosławna w Wojnowie, drewniana z lat 20. XX w.,
- molenna staroobrzędowców w Wojnowie z lat 20. XX w.,
- stodoła drewniana w Krutyni z końca XIX w.,
- chata podcieniowa z Warnowa w Kadzidłowie z przełomu XVIII-XIX w.,
- chaty drewniane we wsiach: Krutyń, Wojnowo, Bobrówko, Gałkowo, Wygryny, Popielno, Wejsuny, Piaski, Śwignajno, Zgon,
- budownictwo murowane w Ukcie, Nowej Ukcie, Końcewie, Wólce, Wejsunach,
- wiatraki stalowe w Warnowie i Zgonie,
- śluza w Guziance z przełomu XIX – XX w.,
- zespoły leśniczówek z okresu międzywojennego: Gąsior, Ukta, Krutyń, Końcewo, Jezioro, Pierśławek, Sosnówka, Koczek, Kołoin, Rostek, Uklanka,

- zespół podworski w Ługaniach, Popielnie, Krutyni,
- d) stare cmentarze ewangelickie i starowerskie w:
- Ukcie, Nowej Ukcie, Gałkowie, Wojnowie, Kadzidłowie, Osiniaku, Śwignajnie, Zameczku, Krutyni, Choszczce, Zielonym Lasku,

3. Społeczne i gospodarcze uwarunkowania celów ochrony przyrody:

- 1) powierzchnia Parku wynosi 53 655 ha, Park położony jest na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w następujących jednostkach administracyjnych:

a) powiat mragowski:

- gmina Piecki – powierzchnia 15 326 ha,
- gmina Mikołajki – powierzchnia 10 740 ha,
- gmina Mragowo – powierzchnia 748 ha,

b) powiat piski:

- gmina Ruciane-Nida – powierzchnia 14 706 ha,
- gmina Pisz – powierzchnia 9 270 ha,
- gmina Orzysz – powierzchnia 1 510 ha,

c) powiat szczycieński:

- gmina Świętajno – powierzchnia 1 355 ha.

2) na obszarze Parku prowadzona jest działalność:

- a) gospodarka leśna (Nadleśnictwa: Strzałowo, Spychowo, Maskulińskie, Pisz, Giżycko),
- b) gospodarka rybacka (Gospodarstwo Rybackie Mikołajki, Gospodarstwo Rybackie Śniardwy, Gospodarstwo Rybackie w Mragowie, Gospodarstwo Rybackie PZW),
- c) turystyczna,
- d) rolnicza (gospodarstwa indywidualne, agroturystyczne, RSP w Zdorach),
- e) usługowa,
- f) gastronomiczno-hotelowa;

3) stan zagospodarowania turystycznego Parku:

a) w Parku wyznaczono następujące ścieżki dydaktyczne:

- ścieżka przyrodnicza Rezerwat – Zakręt,
- ścieżka przyrodnicza Rezerwat – Krutynia,
- ścieżka przyrodnicza Krutyń – Zgon,
- ścieżka przyrodnicza Krutyń – Rosocha,
- ścieżka przyrodnicza Rosocha – Wojnowo,
- ścieżka przyrodnicza Rezerwat – Jezioro Łuknajno,
- ścieżka przyrodnicza Okolice Łuknajna;

b) przez teren Parku biegną odcinki następujących pieszych i rowerowych szlaków turystycznych:

- Jezioro Mokre 19 km,
- Rezerwat Krutyńskie 10 km,
- Kulturowo-Historyczna 17 km,
- Ernsta Wiecherta 28 km,
- Kadzidłowo – Dolna Krutynia 12 km

- Leśniczówka Pranie 27 km,
- Ścieżka Przyrodnicza Okolice Łuknajna 8 km,
- Szlak Giżycko-Pisz – znaki czerwone PTTK,
- Szlak im. Karola Małłki – znaki żółte PTTK,
- Szlak Ruciane-Piaski-Ruciane – znaki zielone PTTK,
- Szlak im. M. Wańkowicza – znaki niebieskie PTTK,

c) baza noclegowa na terenie Parku obejmuje (dane szacunkowe):

- Hotele, pensjonaty i stacje wodne – ok. 18 000 miejsc,
- kwatery prywatne i pokoje gościnne – ok. 8 500 miejsc,
- pola biwakowe – ok. 2 000 miejsc;

d) turystykę wodną i żeglarstwo oraz turystykę krajoznawczą plan uznaje za stałą funkcję Parku. Ich rozwój winien być podporządkowany wymogom ochrony środowiska przyrodniczego i krajobrazu. Za podstawowy wyznacznik rozwoju przyjmuje się chłonność rekreacyjną terenów, która określa liczbę jednoczesnych użytkowników, nie powodujących degradacji środowiska. Elementem o szczególnym znaczeniu na terenach o uznanych funkcjach turystycznych są jeziora. W „Studium gospodarki rybackiej w M.P.K.” opracowanym dla potrzeb planu, podaje się, że „dopuszczalne obciążenie rekreacyjne” wyliczone przy zastosowaniu metody Vollen Weidera jezior Parku i otuliny wg ich stanu na r. 1993, mogło wynosić 1 722 tys. Osobodni rocznie tzn., że w czasie sezonu o 150 dniach (V-IX) na jeziorach i terenach nadbrzeżnych mogło przebywać 11,5 tys. osób dziennie. Ten próg można przyjąć za możliwy dla początku lat 2000. Zwiększenie tej liczby uznano za możliwe, jednak pod warunkiem zmniejszenia dopływu, do określonych jezior, składników biogennych, zwłaszcza fosforu, stosując np. wyposażenie właściwych, sprawnych oczyszczalni ścieków komunalnych w urządzenia III-go oczyszczania i wprowadzając strefy ochronne jezior wydawnie ograniczające spływy biogenów z gruntów rolnych. Program turystycznego zagospodarowania Parku poza chłonnością, uwzględnia specyfikę wymienionych na wstępie funkcji, podział obszaru Parku na strefy przyrodniczo-ekologiczne i krajobrazowe, możliwości rozwoju rekreacji w otulinie Parku oraz potrzeby współdziałania z sąsiadującymi miastami w obsłudze ruchu turystycznego. Przekroczenie chłonności, bardzo ograniczonej wielkością ładunku zanieczyszczeń dostarczanych ze ściekami komunalnymi, jest koniecznością wynikającą z potrzeby dostosowania liczby miejsc turystycznych do intensywności ruchu na omawianym szlaku stanowiącym odcinek drogi wodnej o dużym znaczeniu dla całego systemu Wielkich Jezior Mazurskich,

4) stan zatrudnienia wynosił w 1998 udział zawodowo czynnych w rolnictwie ok. 45 %; obecnie w 2005/6 znacznie zmalał na korzyść prężnie rozwijającej się turystyki. Zmalała zdecydowanie ogólna liczba średnich gospodarstw rolnych, natomiast skutek ogólnych zmian strukturalnych w użytkowaniu ziemi zwiększyła się liczba dużych obszarowo gospodarstw. Część dotychczas związanej z rolnictwem ludności przeszła do sfery usług turystycznych;

5) sieć osadnicza, ludność i infrastruktura społeczna Parku:

- a) obszar Parku zamieszkuje łącznie ok. 11 000 osób, w 55 jednostkach osadniczych,
- b) sieć osadnicza jest rozdrobniona, liczba jednostek do 300 mieszkańców wynosi ok. 81%, zamieszkuje w nich 58% ludności z terenu parku i otuliny; średnia liczba mieszkańców w jednostce osadniczej wynosi 200 osób; udział liczby ludności w jednostkach największych powyżej 500 mieszkańców, jakimi są Woźnice i Ukta utrzymuje się na poziomie 12-13%,

6) infrastruktura techniczna Parku:

a) układ drogowy:

- droga krajowa Nr 58 Stare Kielbonki – Zgon-Rosocha,
- droga wojewódzka Nr 609 Ukta – Mikołajki,
- droga wojewódzka Nr 610 Piecki- Ruciane Nida,
- droga powiatowa Nr 1749 N Kołowiek – Lipowo – Skrzyż.,

- droga powiatowa Nr 1773 N Skrzyż. Krutyńskie – Krutyń – Rosocha- Skrzyż. Zakręt.
- droga powiatowa Nr 1700 N Stare Kiełbonki – Koczek.
- droga powiatowa Nr 1775 N Bobrówko – Żelwagi,
- droga powiatowa Nr 1747 N Jakubowo – Piecki,
- droga powiatowa Nr 1777 N Onufryjowo – Popielno,
- droga powiatowa Nr 1644 N Nowy Most – Iznota,
- droga powiatowa Nr 1696 N Łuknajno-Dziubiele,
- droga powiatowa Nr 1765 N Bobrówko – Lipowo – Piecki;
- b) komunikacja kolejowa (otulina Parku):
- linia Mragowo – Mikołajki – Orzysz,
- linia Spychowo – Ruciane – Pisz;
- c) drogi wodne:
- szlak żeglugi śródlądowej Mikołajki – Ruciane Nida,
- szlak wodny rzeki Krutyni;
- d) sieć wodociągowa:
- miejscowościami posiadającymi sieć wodociagową są: w gminie Ruciane-Nida - Ukta, Nowa Ukta, Gałkowo, Wojnowo, Wólka, Osiniak, Śwignajno, Wygryna, Wejsuny, Piski, Wierzba, Popielno; w gminie Piecki - Krutyń, Krutyński Piecek, Rosocha, Dobry Lasek, Lipowo; w gminie Orzysz - Nowe Guty, Okartowo, Suchy Róg; w gminie Świętajno - Spychowo, Połom,
- w pozostałych miejscowościach gospodarka wodna opiera się na indywidualnych ujęciach głębinowych (bez uzdatniania wody),
- e) gospodarka ściekowa:
- kolektory sanitarne posiadają miejscowości: w gminie Ruciane-Nida - Piaski, Wygryny (oczyszczalnia w Rucianem – Nida), Wierzba, Popielno (oczyszczalnia w Popielnie), stacja wodna PTTK w Kamieniu; w gminie Piecki - osada Nowy Most, Ośrodek „Warmia” w Cierzpiętach, Ośrodek „Syrenka” w Krutyni, Ośrodek „PWPW” w Jakubowie, (oczyszczalnie lokalne); w gminie Świętajno - Spychowo, Połom, (oczyszczalnia w Spychowie),
- część osad leśnych (leśniczówki), wyposażona jest w oczyszczalnie przydomowe,
- w pozostałych miejscowościach gospodarstwa domowe wyposażone są w zbiorniki bezodpływowe, z których ścieki są dostarczane do oczyszczalni gminnych,
- f) elektroenergetyka:
- energia elektryczna przesyłana jest na obszar MPK liniami średniego napięcia ze stacji transformatorowych z Mikołajek, Pisz, Mragowa, Rucianego-Nidy, położonych poza obszarami Parku,
- linie średniego napięcia (łącznie ok. 240 km) są w 90 % napowietrzne,
- z linii wysokiego napięcia – jedynie Mragowo-Mikołajki na odcinku 1 km wkracza na teren Parku,
- g) utylizacja odpadów:
- odpady stałe z terenu Parku są wywożone na wysypiska miejsko-gminne; gminy: Piecki i Mragowo – w Polskiej Wsi (poza Parkiem), gmina Ruciane-Nida – w Wólce (w Parku), gmina Pisz – w Kotle Dużym (poza Parkiem), gmina Orzysz – w Górze (poza Parkiem), gminy Mikołajki – w Lubiejewie (poza Parkiem), gmina Świętajno – w Linowie (poza Parkiem),
- w większych miejscowościach Parku na terenie wszystkich gmin znajdują się pojemniki do segregacji odpadów (plastik, szkło, makulatura),

- odpady płynne w gospodarstwach rolnych (gnojowica, gnojówka, odcieki z obornika) w przeważającej części gospodarstw są gromadzone w szczelnych zbiornikach i wywożone na pole jako płynny nawóz naturalny.

§ 2. Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków:

Lp.	Zagrożenie	Skutki	Sposoby eliminacji lub ograniczenie zagrożeń i ich skutków
1)	Sztuczne oświetlenie - czynnik podstawowy, wywołujący skutki przemijające.	Zwabienie i niszczenie nocnych motyli zwłaszcza ciem i zawisaków. Zakłócenie dobowych migracji ptaków. Inne grupy zwierząt np. ssaki reagują różnie - roślinożerne przyzwyczajają się, natomiast drapieżne wycofują.	Zakaz zabudowy korytarzy będących trasami migracji zwierząt. Tworzenie pasów zadrzewień między jednostkami osadniczymi a terenami otwartymi i leśnymi.
2)	Hałas - czynnik podstawowy, wywołujący skutki przemijające.	Płoszenie ssaków i ptaków, zwłaszcza przy hałasie gwałtownym i permanentnym stres u ssaków i rozbijanie ich populacji na izolowane grupy. Do hałasu długotrwałego ale jednostajnego (szosa) mogą się przyzwyczaić ssaki roślinożerne, a nawet drapieżne jak np. wilki.	Ograniczenie ruchu ciężkiego transportu na drogach biegnących przez teren Parku, eliminacja skuterów wodnych z wód Parku, tworzenie wzdłuż dróg i od strony dużych wsi pasów zieleni spełniających rolę antyakustyczną, ograniczenie imprez z użyciem petard, sztucznych ogni i nagłośnienia w godzinach nocnych, eliminacja lotów motolotniami i ograniczenie lotów helikopterami i samolotami w celach sportowo-turystycznych.
3)	Presja mechaniczna - czynnik podstawowy, wywołujący skutki względnie nietrwałe lub w przypadku erozji	Wydeptywanie roślin i ich wyrywanie oraz złoobienie kolein w gruncie, co daje pochodny skutek w postaci erozji. Zabijanie np. pod kołami płazów, gadów, niektórych owadów oraz w mniejszej skali innych grup zwierząt. Wstrząsy mechaniczne przy wodach powierzchniowych powodują płoszenie ryb (ważne w okresie tarła). Mechaniczne zaśmiecanie terenu jest nie tylko groźne dla przyrody (kaleczenie ryjów przez dziki, możliwość pożaru od butelki) ale daje też ujemne odczucia estetyczne.	Tworzenie dla zwierząt bezkolizyjnych przejść przez drogi, ograniczenie prac gospodarczych w lasach przy użyciu ciężkiego sprzętu na rzecz prac wykonywanych przez konie; ścisła kontrola miejsc narażonych na zaśmiecanie i wywożenie odpadów.
4)	Pożary - czynnik podstawowy, wywołujący skutki względnie trwałe, rzadko nietrwałe.	Możliwość zniszczenia całych ekosystemów zwłaszcza takich jak torfowisko, sucha łąka czy las iglasty. Zwłaszcza nieodwracalne w skutkach jest spalanie złoża torfowego.	Zakaz wstępu w okresach suszy na wybrane tereny Parku, szczególnie narażone na pożary; ścisła kontrola takich obszarów przez służbę Parku i służbę leśną.
5)	Sztuczne zmiany stosunków wodnych - czynnik złożony wywołujący skutki względnie trwałe.	Spadek liczebności zwierząt związanych ze środowiskami podmokłymi jak np. płazów, ptaków wodno-błotnych oraz niektórych drapieżników (orlik krzykliwy). Nieodwracalne niszczenie torfowisk wysokich i częściowo przejściowych oraz wkraczanie zadrzewień na osuszone torfowiska niskie, co wiąże się z ustępowaniem np. storczyków i innych roślin. (rzadkich lub chronionych).	Zakaz odwadniania terenów; przywracanie wyższych poziomów wód powierzchniowych oraz w gruncie poprzez tzw. małą i średnią retencję, zwłaszcza na obszarach leśnych i w dorzeczu Krutyni; utrzymywanie wysokich stanów wód w systemie Wielkich Jezior Mazurskich i w dolnym biegu rzeki Krutyni.
6)	Chemizacja środowiska przyrodniczego - czynnik podstawowy, wywołujący skutki względnie trwałe: - środki chemiczne z	Obecnie najistotniejszy czynnik degradujący - powodujący przeważnie nieodwracalne zmiany ilościowe i jakościowe w ekosystemach. Wyniszczenie owadów i ptaków (zwłaszcza drapieżników) a także masowe giniecie nietoperzy, płazów i bezkręgowców wodnych (jak np. skorupiaki i małże). Zanikanie niektórych efektownych roślin na łąkach (storczyki, pełnik, mieczyk).	Zakaz używania środków chemicznych w gospodarce leśnej na rzecz środków biologicznych w walce z ksylo- i kambiofagami; zakaz używania herbicydów przy zwalczaniu chwastów przydrożnych; popieranie prowadzenia gospodarki rolnej w ramach programów rolno-środowiskowych i gospodarstw ekologicznych; ograniczenie nawożenia pól gnojowicą, zwłaszcza w

	<p>takich źródeł jak: rolnictwo, budownictwo, przemysł poza Parkiem, gospodarka leśna oraz samochody;</p> <p>zanieczyszczenia: SO_x, metale ciężkie Pb, Cd, Cu, Ni, Zn, tlenki azotu, fosforu i potasu.</p>	<p>Oslabianie drzewostanów iglastych i przyspieszanie procesu ich obumierania. Metale ciężkie mają ponadto niekorzystny wpływ na ludność stałą Parku.</p>	<p>chłodniejszych okresach roku oraz w pobliżu wód; ograniczenie ruchu pojazdów z silnikami spalinowymi na lokalnych drogach biegnących przez tereny leśne.</p>
7)	<p>Promieniotwórcze skażenie terenu (Cez 137)</p> <p>- czynnik podstawowy, wywołujący skutki względnie trwałe lub przemijające.</p>	<p>Nowy czynnik wpływający na rośliny (wydajność liści i zdeformowanie owoców, nasion i części podziemnych) oraz na zwierzęta – co daje przykładowo takie efekty jak mutacje i masowe pojawianie się niektórych grup owadów i zanik innych, obniżenie liczebności ptaków poprzez dużą śmiertelność wśród piskląt. Problem ten dotyczy zwłaszcza gatunków, które związane są z brzegami wód gdzie, koncentracja cezu 137 jest największa. Po awarii w Czarnobylu bardzo wzrosło skażenie mięsa dzików, sarn i jeleni izotopami cezu; u sarn nawet 1000-krotnie – do 6407 (Bq/kg).</p>	<p>Sytuacja z serii katastrof bez praktycznej możliwości zapobiegania skutkom.</p>
8)	<p>Eksploatacja gatunków (wybiórca)</p> <p>- czynnik złożony wywołujący skutki przemijające lub względnie trwałe.</p>	<p>Ograniczenie liczebności lub wyniszczenie niektórych populacji zwierząt i roślin na skutek: polowań, zbiorów do zieleni, zbiorów owoców runa leśnego i trzębieże leśne. Za przykład mogą tu służyć takie grzyby, rośliny i zwierzęta jak rydz, borowik szlachetny, iwa, osika, łos i ryś.</p>	<p>Tworzenie list gatunków grzybów, roślin i zwierząt, wymagających priorytetowych działań ochronnych i najbardziej narażonych na ustępowanie i ginięcie oraz niezwłoczne wdrażanie tych działań.</p>
9)	<p>Niszczenie lasów o strukturze naturalnej i zastępowanie ich monokulturami</p> <p>- czynnik złożony, wywołujący skutki przemijające lub względnie trwałe.</p>	<p>Dotyczy to zwłaszcza lasów liściastych jak grąd, łęg i ols. Ginięcie dużych grup owadów (kózki) i grzybów oraz ptaków związanych z lasami liściastymi (np. dziuplaki). Obniżenie liczebności niektórych gatunków drzew jak jesion czy lipa. Zaburzenia retencji wody (obniżenie się poziomu wody – wysychanie bagienek).</p>	<p>Obejmowanie ochroną ekosystemów leśnych, zwłaszcza liściastych o cechach naturalnych lub zbliżonych do naturalnych w formie rezerwatów przyrody i jako lasy cenne przyrodniczo w planie urządzenia lasu.</p>
10)	<p>Rozwój zabudowy i sieci dróg (rozwój infrastruktury zwłaszcza w zlewni jezior i rzek)</p> <p>- czynnik złożony, wywołujący skutki względnie trwałe.</p>	<p>Obok chemizacji i odwodnień najważniejszy czynnik degradujący przyrodę, odznaczający się dużą destrukcją oddziaływania, złożonością i będący głównym czynnikiem degradującym krajobraz (niszczenie otwartych przestrzeni poprzez ich zabudowę – potencjał dla dzikiej przyrody). Skutki to – obniżanie się populacji zwierząt antropofobowych (np. drapieżniki) i większość zwierząt dziko żyjących (zwiększenie się populacji niektórych zwierząt związanych z człowiekiem – szpak, jaskółka, wróbel). Izolowanie populacji (efekt wysp), niszczenie naturalnej szaty roślinnej i wprowadzenie świadome i zawlekanie przypadkowe obcych gatunków roślin. Wraz z omówionym czynnikiem pojawia się jako pochodna większość pozostałych, które często</p>	<p>Ograniczenie nowego budownictwa do zwartej zabudowy istniejących jednostek osadniczych; zakaz utwardzania dróg gruntowych biegnących przez tereny leśne; zakaz budowy nowych napowietrznych linii elektroenergetycznych i stopniowa zamiana dotychczasowych linii napowietrznych na kablowe podziemne.</p>

		równocześnie nakładają się na siebie co zwielokrotnia skutki degradacji.	
11)	Eksploracja kopalin (żwirowanie, kreda jeziorna) - czynnik złożony, wywołujący skutki względnie trwałe.	Na terenie Parku w związku z jego utworzeniem czynnik zanikający, niemniej zostawiający trwały ślad w krajobrazie, jednakże jego wpływ na środowisko przyrodnicze, przy niewielkiej eksploatacji na potrzeby lokalne nie jest duży, może jedynie zachwiać np. propozycje gatunkowe (zwiększenie ilości jaszczurek) lub pojawienie się nowych zwierząt (jaskółka brzegówka) lub roślin piaskowych. W przypadku eksploatacji kredy jeziornej pojawienie się ptaków wodno- błotnych na stawach poeksploatacyjnych i niektórych roślin wodnych.	Zakaz eksploatacji kopalin na terenie Parku: w przypadku już istniejących zwirowni, w zależności od miejsca i zniekształcenia rzeźby terenu, należy je zalesić lub pozostawić do naturalnej sukcesji roślinnej, w wyjątkowych przypadkach mogą one służyć do celów edukacyjnych z zakresu nauk przyrodniczych, jako stanowiska dokumentacyjne.

§ 3. Wyznacza się następujące obszary realizacji działań ochronnych:

1. W zakresie ochrony gatunkowej roślin:

1) celem ochrony gatunków roślin jest ich zachowanie in situ. Należy prowadzić stały lub okresowy monitoring wymienionych gatunków i ich siedlisk. Warunkiem zachowania gatunków jest zakaz ich zrywania i wykopywania oraz niszczenia ich siedlisk, a w szczególności przez:

- a) wyrąb drzewostanów,
- b) odwadnianie torfowisk,
- c) zaniechanie ekstensywnego wypasu muraw kserotermicznych,

2) wykaz gatunków roślin chronionych (rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących objętych ochroną – Dz. U. Nr 168, poz. 1764) i rzadkich (Polska Czerwona Księga Roślin i Czerwona Lista Roślin Ginących i Zagrożonych):

- bagnica torfowa *Scheuchzeria palustris*,
- bagno zwyczajne *Ledum palustre*,
- bluszcz pospolity *Hedera helix*,
- brzoza niska *Betula humilis*,
- buławnik czerwony *Cephalanthera rubra*,
- centuria pospolita *Centurium umbellatum*,
- chamedafne północna *Chamedaphne calyculata*,
- cis *Taxus baccata*,
- czereśnia ptasia *Cerasus avium*,
- dziewięciśń bezłodygowy *Carlina acaulis*,
- dzwoniecznik wonny *Adenophora liliifolia*,
- dzwonek boloński *Campanula bononensis*,
- dzwonek szerokolistny *Campanula latifolia*,
- fiołek błotny *Viola epipsila*,
- gnieźnik leśny *Nettia nidus-avis*,
- goździk piaskowy *Dianthus arenarius*,
- goździk pyszny *Dianthus superbus*,
- gruszyca jednokwiatowa *Pyrola uniflora*,
- gruszyca mniejsza *Pyrola minor*,

- grzybienie białe *Nymphaea alba*,
- grzybienie północne *Nymphaea candida*,
- kłkol *Agrostemma githago*,
- kłoc wiechowata *Cladium mariscus*,
- kocanki piaskowe *Helichrysum areanrium*,
- kokorycz pełna *Coridalis solida*,
- kokoryczka okółkowa *Polygonatum verticillatum*,
- kosaciec syberyjski *Iris sibirica*,
- kruszczyk błotny *Epipactis palustris*,
- kruszczyk rdzawoczerwony *Epipactis atropurpurea*,
- kruszczyk szerokolistny *Epipactis latifolia*,
- lilia złotogłów *Lilium martagon*,
- lipiennik Loesela *Liparis Loeselii*,
- listera jajowata *Listera ovata*,
- listera sercowata *Listera cordata*,
- mącznica lekarska *Arctostaphylos uva-ursi*,
- mieczyk dachówkowaty *Gladiolus imbricatus*,
- miodownik melisowaty *Melittis melisophyllum*,
- naparstnica zwyczajna *Digitalis grandiflora*,
- nasięźrał pospolity *Ophioglossum vulgatum*,
- obuwik pospolity *Cypripedium calceolus*,
- orlik pospolity *Aquilegia vulgaris*,
- pajęcznica gałęzista *Anthericum ramosum*,
- paprotka zwyczajna *Polypodium vulgare*,
- pełnik europejski *Trollius europaeus*,
- podkolan biały *Platanthera bifolia*,
- podkolan zielonawy *Platanthera chlorantha*,
- pomocnik baldaszkowy *Chimaphila umbellata*,
- porzeczka czarna *Ribes nigrum*,
- przytulia trójdzielna *Galium trifidum*,
- rdestnica nitkowata *Potamogeton filiformis*,
- rojnik pospolity *Sempervivum soboliferum*,
- rosiczka okrągłolistna *Drosera rotundifolia*,
- sasanka łąkowa *Pulsatilla pratensis*,
- sasanka otwarta *Pulsatilla patens*,
- storczyk krwisty *Dactylorhiza incarnata*,
- storczyk szerokolistny *Dactylorhiza majalis*,
- tajeża jednostronna *Goodyera repens*,

- turzyca bagienna *Carex limosa*,
- turzyca dwupienna *Carex dioica*,
- turzyca luźnokwiatowa *Carex vaginata*,
- turzyca strunowa *Carex chordorrhiza*,
- wawrzynek wilczełyko *Daphne mezereum*,
- wełnianka delikatna *Eriophorum gracile*,
- widłak goździsty *Lycopodium clavatum*,
- widłak jałowcowaty *Lycopodium annotinum*,
- widłak spłaszczony *Diphasiastrum complanatum*,
- widłak wroniec *Huperzia selago*,
- wielosił błękitny *Polemonium coeruleum*,
- wierzba borówkolista *Salix myrtilloides*,
- wierzba czarniawa *Salix nigricans*,
- wierzba śniada *Salix livida*,
- wyblin jednolistny *Malaxis monophyllos*,
- zawilec wielkokwiatowy *Anemone sylvestris*,
- zimoziół północny *Linnaea borealis*,
- żłobik koralowaty *Corallorhiza trifida*,
- żurawina drobnolistkowa *Oxycoccus microcarpus*;

3) rośliny wymagające szczególnych działań ochronnych lub monitoringu jako wskaźników zmian w środowisku naturalnym:

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Lokalizacja	Sposób realizacji działań ochronnych, metody monitoringu
1)	Chamedafne północna	<i>Chamaedaphne calyculata</i>	N-ctwo Strzałowo, I-ctwo Krutyń i Kołoin	Pomiary powierzchni zajętej przez gatunek, utrzymanie niezbędnego stanu hydrologicznego na torfowisku
2)	Wawrzynek wilczełyko	<i>Daphne mezereum</i>	Lasy Parku na siedliskach, głównie w obrębie strefy morenowej	Obserwacje na wybranych powierzchniach w I-ctwie Ukta, Kołoin i Krutyń
3)	Widłak jałowcowaty	<i>Lycopodium annotinum</i>	Bezodpływowe wilgotne zagłębienia na siedliskach kwaśnych w lasach sosnowo-świerkowych lub brzezinach bagiennych	Ochrona przed potencjalnym, nielegalnym pozyskiwaniem na cele lecznicze i dekoracyjne, utrzymanie stosunków wodnych w siedlisku
4)	Widłak goździsty	<i>Lycopodium clavatum</i>	Bory świeże na siedliskach sandrowych w południowej części Parku	Ochrona przed potencjalnym nielegalnym pozyskiwaniem na cele lecznicze i dekoracyjne, utrzymanie starych drzewostanów iglastych
5)	Gnieźnik leśny	<i>Neottia nidus-avis</i>	Siedliska grądów w N-ctwach Strzałowo i Maskulińskie	Ochrona przed potencjalnym nielegalnym pozyskiwaniem na cele lecznicze i dekoracyjne,
6)	Listera jajowata	<i>Listera ovata</i>	Siedliska łąkowe w N-ctwie Strzałowo, I-ctwo Rostek, Krutyń, Lipowo; N-ctwo Maskulińskie, I-ctwo Ukta, Gąsior,	Ochrona przed potencjalnym nielegalnym pozyskiwaniem na cele lecznicze i dekoracyjne,

7)	Listera sercowata	<i>Listera cordata</i>	Bory bagienne w rezerwacie Krutynia Dolna	Ochrona przed zmianą stosunków wodnych
8)	Podkolan biały	<i>Platanthera bifolia</i>	N-ctwo Maskulińskie, I-ctwo Ukta, rez. Krutynia Dolna	Stale obserwacje na wyznaczonych powierzchniach
9)	Lilia złotogłów	<i>Lilium martagon</i>	Grądy i bory mieszane na siedliskach grądowych w rozproszeniu	Utrzymanie struktury drzewostanów w typie lasów grądowych, ograniczenie informacji o stanowiskach ze względu na bezpośrednie zrywanie do celów dekoracyjnych lub wykopywanie cebul;
10)	Paprotka zwyczajna	<i>Polypodium vulgare</i>	N-ctwo Strzałowo, I-ctwo Rostek, głązowisko k. Wojnowa i Rosochy, I-ctwo Krutynia, rez. Krutynia, N-ctwo Maskulińskie, I-ctwo Ukta, rez. Krutynia Dolna	Zabezpieczenie bezpośrednie miejsc występowania przed niszczeniem w czasie prac gospodarczych w lesie, głównie na zboczach
11)	Rosiczka okrągłolistna	<i>Drosera rotundifolia</i>	Torfowiska wysokie i przejściowe	Utrzymanie reżimu wodnego na torfowiskach
12)	Bagno zwyczajne	<i>Ledum palustre</i>	Bory bagienne i torfowiska wysokie	Utrzymanie siedlisk lasu bagicznego, utrzymanie dotychczasowych stosunków wodnych;
13)	Dzwonecznik wonny	<i>Adenophora liliifolia</i>	N-ctwo Strzałowo, k. osady Dębie, bór mieszany na siedlisku grądu	Zakaz wyciętu drzewostanu i utrzymanie jego świetlistej postaci
14)	Sasanka otwarta	<i>Pulsatilla patens</i>	N-ctwo Strzałowo, I-ctwo Rostek, Krutynia, bory świeże	Zakaz wyciętu drzewostanu i utrzymanie jego świetlistej postaci
15)	Cis pospolity	<i>Taxus baccata</i>	N-ctwo Maskulińskie, I-ctwo Gąsior, Ruciane	Utrzymywanie ogrodzenia przed zwierzną płową
16)	Zimozioł północny	<i>Linnaea borealis</i>	N-ctwo Maskulińskie, lasy PAN w Popielnie	Utrzymanie świetlistej postaci lasu świeżego, nie dosadzanie świerka lub gatunków liściastych
17)	Wroniec widlasty	<i>Huperzia selago</i>	N-ctwo Maskulińskie, I-ctwa Ruciane i Ukta, N-ctwo Strzałowo, I-ctwo Rostek k. jez. Skarp	Bezpośrednie zabezpieczenie miejsc występowania
18)	Widlicz spłaszczony	<i>Diphysastrum complanatum</i>	Bory świeże w obrębie sandru w południowej części Parku w rozproszeniu	Utrzymanie suchych lasów, nie wzbogacanie gatunkowe drzewostanów
19)	Pełnik europejski	<i>Trollius europaeus</i>	N-ctwo Strzałowo, I-ctwo Kołoin, Lipowo, N-ctwo Maskulińskie, I-ctwo Ukta, śródlęsne łąki	Koszenie łąk przynajmniej jeden raz na dwa lata
20)	Goździk pyszny	<i>Dianthus superbus</i>	N-ctwo Strzałowo, I-ctwo Kołoin, śródlęsne łąki,	Koszenie łąk przynajmniej jeden raz na dwa lata
21)	Grzybienie północne	<i>Nymphaea candida</i>	Jeziora dystroficzne, wypłycone zatoki	Utrzymanie dotychczasowych stosunków wodnych
22)	Grzybienie białe	<i>Nymphaea alba</i>	Rzeka Krutynia i jeziora eutroficzne – wypłycone zatoki	Zakaz zrywania kwiatów
23)	Kosaciec syberyjski	<i>Iris sibirica</i>	N-ctwo Strzałowo, I-ctwo Lipowo, łąka śródlęsna	Koszenie łąki przynajmniej jeden raz na dwa lata
24)	Mieczyk dachówkowaty	<i>Gladiolus imbricatus</i>	N-ctwo Strzałowo, I-ctwo Lipowo, Kołoin, łąki śródlęsne	Koszenie łąk przynajmniej jeden raz na dwa lata
25)	Pomocnik baldaszkowy	<i>Chimaphila umbellata</i>	Bory na sandrach w południowej części Parku w rozproszeniu	Utrzymanie drzewostanu w typie boru świeżego z ograniczoną eksploatacją w miejscu występowania
26)	Naparstnica zwyczajna	<i>Digitalis grandifolia</i>	Rozpowszechniona na obrzeżach lasów i przydrożach	Obserwacje wytypowanych stanowisk w cyklu dwuletnim
27)	Kukułka krwista	<i>Dactylorhiza incarnata</i>	Wilgotne łąki śródlęsne i torfowiska niskie	Utrzymanie podmokłych łąk, turzycowisk, koszenie (sierpień)
28)	Kukułka	<i>Dactylorhiza</i>	Wilgotne łąki śródlęsne i	Utrzymanie podmokłych łąk,

	szerokolistna	<i>majalis</i>	torfowiska niskie	turzycowisk, koszenie (sierpień)
29)	Kukulka plamista	<i>Dactylorhiza maculata</i>	Wilgotne łąki śródleśne i torfowiska niskie	Utrzymanie podmokłych łąk, turzycowisk, koszenie (sierpień)
30)	Brzoza niska	<i>Betula humilis</i>	N-ctwo Maskulińskie, I-ctwo Mikołajki, zatorfiona łąka	Monitoring coroczny, przecinanie konkurencyjnych gatunków drzew i krzewów
31)	Mącznica lekarska	<i>Arctostaphylos-uva ursi</i>	bory świeże na sandrach w południowej części Parku, w rozproszeniu	Utrzymanie borów świeżych, obserwacje na wybranych stanowiskach
32)	Kruszczyk rdzawoczerwony	<i>Epipactis atropurpurea</i>	Pobocza szosy Krutyń-skrzyżowanie krutyńskie	Obserwacje coroczne, cykliczne wykaszanie pobocza i wycinanie z niego krzewów
33)	Kruszczyk błotny	<i>Epipactis palustris</i>	Rezerwat Krutynia Dolna, torfowisko niskie, turzycowiskowe	Utrzymanie dobrego nawodnienia torfowiska
34)	Turzyca bagienna	<i>Carex limosa</i>	Torfowiska przejściowe przy jeziorach dystroficznych	Utrzymanie odpowiedniego uwodnienia torfowisk
35)	Lipiennik Loesela	<i>Liparis loeselii</i>	Torfowisko węglanowe przy jeziorze Płociczno i okolice Nowego Mostu	Obserwacje na zidentyfikowanych stanowiskach
36)	Centuria pospolita	<i>Centaureum erythraea</i>	Wschodni brzeg jeziora Skarp	Obserwacje stanowiska w cyklu dwuletnim
37)	Fiołek torfowy	<i>Viola epipsila</i>	Rezerwat Krutynia przy wschodnim brzegu rzeki Krutyni	Utrzymanie dotychczasowych stosunków wodnych
38)	Bagnica torfowa	<i>Scheuchzeria palustris</i>	Torfowiska przejściowe przy jeziorach dystroficznych	Utrzymanie dotychczasowych stosunków wodnych w zbiorowiskach mszarnych
39)	Obuwik pospolity	<i>Cypripedium calceolus</i>	Wschodni brzeg jeziora Zdrużno w N-ctwie Strzałowo	Obserwacje coroczne w okresie kwitnienia, ewentualne prześwietlanie konkurencyjnych o światło drzew i krzewów
40)	Butławnik czerwony	<i>Cephalanthera rubra</i>	W rozproszonych i efemerycznych stanowiskach w leśnictwach Ukta i Krutyń	Notowanie stanowisk i liczebności okazów kwitnących
41)	Krasnorost rzeczny	<i>Hildebrandtia rivularis</i>	W wodach rzeki Krutyni na niektórych odcinkach	Notowanie zmian powierzchni zajętych przez krasnorosty

2. W zakresie ochrony gatunkowej zwierząt:

1) celem ochrony wymienionych zwierząt jest ich zachowanie w naturze szczególnie poprzez:

- zakaz ich zabijania i płoszenia,
- ochronę ich ostoi i biotopów,
- reintrodukcję niektórych gatunków, dla których zachował się odpowiedni materiał genetyczny;

2) wykaz wybranych gatunków zwierząt podlegających ochronie lub rzadkich prawnie nie chronionych zasługujących na szczególną troskę na terenie Parku:

- bączek *Ixobrychus minutus*,
- bąk *Botaurus stellaris*,
- bielik *Haliaeetus albicilla*,
- błotniak zbożowy *Circus cyaneus*,
- bocian czarny *Ciconia nigra*,
- borsuk *Meles meles*,
- bóbr *Castor fiber*,
- brodziec krwawodzioby *Tringa totanus*,
- brodziec samotny *Tringa ochropus*,
- cietrzew *Lyrurus tetrix*,

- derkacz *Crex crex*,
- dudek *Upupa epops*,
- dzierzba srokosz *Lanius excubitor*,
- dzięcioł czarny *Dryocopus martinus*,
- dzięcioł średni *Dendrocopos medius*,
- dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*,
- dzięcioł zielony *Picus viridis*,
- dziwonia *Corpodacus erythrinus*,
- gęś gęgawa *Anser anser*,
- gil *Pyrrhula pyrrhula*,
- gniewosz plamisty *Coronella austriaca*,
- gąsiorek *Lanius collurio*,
- gołąb siniak *Columba oenas*,
- gronostaj *Mustela erminea*,
- grubodziób *Coccothraustes coccothraustes*,
- hełmiatka *Netta rufina*,
- jarząbek *Tetrastes bonasia*,
- jastrząb *Accipiter gentilis*,
- kania czarna *Milvus migrans*,
- kania ruda *Milvus milvus*,
- kozioróg dębosz *Cerambyx cerdo*,
- kraska *Coracias garrulus*,
- krogulec *Accipiter nissus*,
- krzyżodziób świerkowy *Loxia curvirostra*,
- kulik wielki *Numenius arquata*,
- kumak nizinny *Bombina bombina*,
- kureczka nakrapiana *Porzana porzana*,
- kureczka zielona *Porzana parva*,
- kurka wodna *Gallinula chloropus*,
- lelek kozodój *Carpimulgus europaeus*,
- łabędź krzykliwy *Cygnus cygnus*,
- łasica *Mustela nivalis*,
- łось *Alces alces*,
- mieniak strużnik *Apatura ilia*,
- mieniak tęczowiec *Apatura iris*,
- miętus *Lota lota*,
- nadczytnik *Spongilla lacustris*,
- orlik krzykliwy *Aquila pomarina*,

- orzechówka *Nucifraga caryocatactes*,
- paż królowej *Papilio machaon*,
- perkoz rdzawoszyi *Podiceps griseigena*,
- perkoz *Podiceps ruficollis*,
- piskorz *Misgurnus fossilis*,
- pluszcz *Cinclus cinclus*,
- płaskonos *Anas clypeata*,
- podgorzałka *Aythya nyroca*,
- puchacz *Bubo bubo*,
- przepiórka *Coturnix coturnix*,
- remiz *Remiz pendulinus*,
- ropucha zielona *Bufo viridis*,
- rożeniec *Anas acuta*,
- rybitwa białoskrzydła *Chlidonias leucopterus*,
- rybitwa czarna *Chlidonias nigier*,
- rybołów *Pandion haliaetus*,
- ryś *Lynx lynx*,
- słonka *Sicita betulina*,
- sokół kobuz *Falco subbuteo*,
- sowa błotna *Asio flammeus*,
- sowa uralaska *Strix uralensis*,
- sóweczka *Glaucidium passerinum*,
- szlamik rycyk *Limosa limosa*,
- świstun *Anas penelope*,
- tracz długodzioby *Mergus serrator*,
- tracz nurogęs *Mergus merganser*,
- trzmielojad *Pernis apivorus*,
- traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*,
- wilk *Canis lupus*,
- włochatka *Aegolius funereus*,
- wodniczka *Acrocephalus paludicola*,
- wodnik *Rallus aquaticus*,
- wydra *Lutra lutra*,
- zimorodek *Alcedo atthis*,
- żaba śmieszka *Rana ridibunda*,
- żmija zygzakowata *Vipera berus*,
- żółw błotny *Emys orbicularis*
- żuraw *Grus grus*;

3) zalecenia dotyczące monitoringu fauny:

Lp.	Gatunek / grupa gatunków	Nazwa łacińska	Powód objęcia monitoringiem	Okres badań co n lat	Uwagi, metody monitoringu
1)	Ważki: straszka północna, żagnica torfowcowa, żagnica zielona, miedziopiers arktyczna, ważka żółta, zalotka białoczelna, zalotka większa	<i>Odonata:</i> <i>Sympecma paedisca</i> , <i>Aeshna subarctica</i> , <i>A. viridis</i> , <i>Somatochlora arctica</i> , <i>Libellula fulva</i> , <i>Leucorrhinia albifrons</i> , <i>L. pectoralis</i>	Gatunki chronione i zagrożone (PCzLZ*), wskaźnikowe dla stanu siedlisk wodnych i podmokłych	4	Kontrola znanych stanowisk, ocena stanu populacji
2)	Mrówki torfowisk wysokich	<i>Formica forsslundi</i> , <i>F. uralensis</i>	Zagrożone gatunki stenotopowe związane z torfowiskiem wysokim	4	liczenie mrowisk na torfowiskach wysokich, maj - lipiec
3)	Perłowiec malinowiec	<i>Argynnis paphia</i>	Gatunek wskaźnikowy dla stopnia chemicznego skażenia środowiska polan i obrzeży lasów	co roku	Kontrola stanowisk na wybranych powierzchniach
4)	Mieniak tęczowiec	<i>Apatura iris</i>	Gatunek wskaźnikowy dla stopnia chemicznego skażenia środowiska polan i obrzeży lasów	co roku	Kontrola stanowisk na wybranych powierzchniach
5)	Strzępotek sopaczek	<i>Coenonympha tullia</i>	Gatunek rzadki związany ze środowiskiem podmokłym wpisany na czerwoną listę	4-5 lat	Kontrola znanych i potencjalnych stanowisk
6)	Pachnica	<i>Osmoderma eremita</i>	Gatunek zagrożony (DS, PCzKZ)	4-5	Kontrola występowania na transektach – alejach starych drzew
7)	Traszka grzebieniasta	<i>Triturus cristatus</i>	gatunek zagrożony (DS)	5	kontrola wszystkich miejsc rozrodu, w okresie letnim (m-ce VI-VII), liczenie larw w zbiornikach
8)	Kumak nizinny	<i>Bombina bombina</i>	gatunek zagrożony (DS)	5	kontrola wszystkich miejsc rozrodu, w okresie późno wiosennym (m-ce V-VI), stwierdzanie gatunku i liczebności na podstawie głosów godowych
9)	Płazy - wszystkie gatunki	<i>Amphibia</i>	gatunki chronione, charakterystyczne dla zbiorników wodnych i terenów podmokłych	5	kontrola znanych i potencjalnych miejsc rozrodu, stwierdzanie na podstawie głosów godowych płazów bezogonowych i liczebności larw płazów ogoniastych
10)	Bąk	<i>Botaurus stellaris</i>	Gatunek zagrożony (DP, PCzKZ) związany z eutroficznymi jeziorami z oczeretami i trzcinowiskami	3	Liczenie odżywiających się samców na terenie Parku
11)	Bączek	<i>Ixobrychus minutus</i>	Gatunek zagrożony (DP, PCzKZ) związany z eutroficznymi jeziorami z oczeretami i trzcinowiskami	3	Liczenie odżywiających się samców w potencjalnych miejscach lęgowych na terenie Parku

12)	Bocian biały	<i>Ciconia ciconia</i>	Gatunek (DP) charakterystyczny dla podmokłych łąk oraz terenów rolniczych użytkowanych ekstensywnie	3	liczenie zajętych gniazd
13)	Bocian czarny	<i>Ciconia nigra</i>	gatunek zagrożony (DP), miejsca lęgowe najczęściej w starodrzewiach, wówczas dodatkowo gatunki parasolowe dla drobnej fauny związanej ze starodrzewiami	1	ściśła ochrona drzewostanów, w których stwierdzono gniazda na bieżąco lub w przeszłości, zakaz kontroli i obrączkowania młodych, utrzymanie wysokiego stanu ryb w małych rzekach śródleśnych i strumieniach
14)	Bielik, kania ruda, kania czarna, rybołów, orlik krzykliwy	<i>Haliaetus albicilla</i> , <i>Milvus milvus</i> , <i>M. migrans</i> , <i>Pandion haliaetus</i> , <i>Aquila pomarina</i>	gatunki zagrożone (DP, PCzKZ), objęte ochroną strefową, miejsca lęgowe najczęściej w starodrzewiach	1	kontrola wybiórcza zajętych gniazd w okresie letnim, na początku sezonu lęgowego oraz przed wylotem młodych, w przypadku orlika krz. coroczne wykaszanie łąk śródleśnych, a w przypadku bielika wykładanie padliny w wyznaczonych miejscach
15)	Trzmielojad	<i>Pernis apivorus</i>	Gat. zagrożony (DP)	3	Liczenie i kontrola terytoriów lęgowych na terenie Parku
16)	Błotniak stawowy	<i>Circus aeruginosus</i>	Gat. zagrożony (DP) związany z trzcinowiskami	3	Liczenie terytorialnych par na terenie Parku
17)	Puchacz	<i>Bubo bubo</i>	Gatunek zagrożony (DP)	2	Liczenie odzywających się osobników
18)	Kropiatka	<i>Porzana porzana</i>	Gatunek zagrożony (DP) charakterystyczny dla siedlisk podmokłych	3	Liczenie odzywających się samców w okresie lęgowym w potencjalnych siedliskach lęgowych
19)	Zielonka	<i>Porzana parva</i>	Gatunek zagrożony (DP, PCzKZ) charakterystyczny dla siedlisk podmokłych	3	Liczenie odzywających się samców w okresie lęgowym w potencjalnych siedliskach lęgowych
20)	Derkacz	<i>Crex crex</i>	Gat. zagrożony (DP), charakterystyczny dla podmokłych łąk oraz terenów rolniczych użytkowanych ekstensywnie	3	Liczenie wabiących samców w okresie rozrodczym V, VI
21)	Żuraw	<i>Grus grus</i>	Gat. zagrożony (DP), lęgowy, charakterystyczny dla siedlisk podmokłych	3-4	Liczenie odzywających się, terytorialnych par, wczesną wiosną w czasie godów (III – IV)
			Gatunek grupujący się na przelotach, charakterystyczny dla siedlisk podmokłych	2	Liczenie żurawi jesienią na zlotowiskach – IX, X
22)	Rybitwa rzeczna	<i>Sterna hirundo</i>	Gatunek zagrożony (DP)	2-3	Liczenie gniazd
23)	Rybitwa czarna	<i>Chlidonias niger</i>	Gatunek zagrożony (DP) zmniejszający liczebność	2-3	Kontrola potencjalnych miejsc lęgowych i liczenie gniazd w koloniach
24)	Zimorodek	<i>Alcedo atthis</i>	Gatunek zagrożony (DP), wskaźnikowy dla promieniotwórczego skażenia terenu cezem 137	3	Liczenie w potencjalnych miejscach lęgowych na terenie Parku